

XVI. évfolyam
12. szám
ROMALAP
2008. december
Ára: 250 Ft

**Topolay Elek:
Aki tanul, annak van jövője**

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

Karácsony hava

Elérkeztünk az év utolsó hónapjához, decemberhez, amelyet karácsony havának is neveznek. Ehhez a hónaphoz számos ünnep kapcsolódik. Ezek közül a legszebb és talán legnépszerűbb a karácsony, amikor összegyűlik a család, és szeretetünk jeléül megajándékozzuk szeretteinket. Az ünnepet azonban megelőzi a hosszas készülődés, melyet a különböző népszokások formáltak évszázadokon keresztül.

Advent

A karácsonyi ünnepek az adventtel kezdődik, és vízkeresztig, január 6-ig tart. Az advent a latin Adventus (jelentése: megérkezés, eljövétel) szóból ered. Ez az ünnep a reménykedés, a karácsonyra való felkészülés négyhetes időszaka, amely Szent András napját (november 30.) követő vasárnap előestéjével kezdődik. Idén advent első napja pontosan november 30-ra esett.

Az ünnep eredete az 5–6. századra nyúlik vissza. Eredetileg negyven napig tartott, de a Gergely pápa-féle naptárreform négy hétre rövidítette. Régen a keresztények advent idején szigorú böjtöt tartottak, hajnalonként pedig szent misére jártak; ebben az időszakban tilos volt lakodalmakat és zajos mulatságokat tartani.

Adventi koszorú

Az adventi koszorú készítése a 19. században jött divatba, de a hagyomány gyökerei a pogány korba nyúlnak vissza, amikor örökzöld ágakkal, fagyönggyel, magyallal ünnepelték a téli napjegyenlőség idejét.

Hazánkban a második világháborút követő időben vált szokássá templomokban, középületekben, otthonokban adventi koszorút a csillárra függeszteni vagy asztalra tenni. Manapság fenyőágakból készül az adventi koszorú négy gyertyával, amelyek az advent négy hetét jelképezik. Karácsonyig minden héten egy újabb gyertyát kell meggyújtani. A karácsony előtti vasárnapon már mind a négy gyertya egyszerre ég. A gyertyák színe katolikus körökben: három lila és egy rózsaszín.

Az adventi naptár

Ezzel az általában házikóra emlékeztető naptárral a gyerekeket lepik meg karácsony előtt. A naptáron lévő huszonnégy ablakocskaja jelzi a karácsonyig még hátralévő napokat, mögöttük valamilyen apró ajándék, édesség található. A kicsik naponta kinyithatnak egy-egy újabb ablakot, átélve ezzel a karácsonyra való várakozás örömeit.

ROMA LAP
Megjelenik
havonta.

Megjelenik havonta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110. Fax: 06-56/514-331. Levelezési cím: SZOLNOK Pf.: 77 5001 – e-mail: otka77@citromail.hu. – Internetcím: www.lungodrom.hu. A lapot szerkeszti a szerkesztő bizottság. – Tervezőszerkesztő: Gudmon András.

Felelős kiadó: Farkas Flórián

Címlapfotó: SZILTOP KHT.

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.

Felelős vezető: Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea ügyvezető igazgató

ISSN 1216-982X

Karácsony

A karácsony a keresztény egyház egyik legnagyobb ünnepe. Ma már azonban nemcsak a keresztények, hanem a nem vallásos családok is ünneplik a karácsonyt, minek következtében az ünnep családi vonatkozása felerősödött, a szeretet, az összetartozás, a békesség, az öröm és az ajándékozás ünnepevé vált.

A 4. század óta december 25-én ünneplik Jézus születését. Ez a nap a téli napforduló, az ókori világban a Nap újjászületésének ünnepe volt. A középkorban a karácsonnyal kezdődött az esztendő.

December 24. – Szenteste

Ez a nap karácsony vigíliája (böjtje), az adventi időszak utolsó napja. Ezen a napon állítjuk fel a karácsonyfát, és ajándékozunk meg családtagjainkat.

Ez az az ünnep, melynek valódi tartalma a legeleveníben él ma is. Karácsony este minden elcsendesedik, szeretet tölti meg az otthonokat. Ha erre az éjszakára a hó is leesik, a hangulat még meghittebbé válik.

Karácsonyfa-állítás

A karácsony ma már elképzelhetetlen volna karácsonyfa nélkül, jóllehet a karácsonyfa-állítás szokása nem nyúlik vissza régi időkre. A karácsonyfa előzménye a pogány hagyományokban a termőág, zöldág, életfa házba vitele – ami az évről évre megújuló természet mágikus jelképe –, illetve a ház és a ház környékének örökzöld ágakkal való díszítése. A termőágakat gerendára vagy a szobasarakba függesztették, olykor a koronájával lefelé. Aranyozott dióval, piros

almával, pattogtatt kukoricával, mézeskaláccsal díszítették.

A karácsonyfa gyümölcseivel, süteménnyel, almával, dióval, gyertyákkal, különböző díszekkel ékesített fenyőfa. Az eddigi kutatások szerint a karácsonyfa-állítás protestáns, német eredetű szokás. Németországban a 18. századra terjedt el. Ekkor már gyertyával feldíszített karácsonyfákat állítottak. A szokás Berlinből került át Bécsbe. A bécsi udvar közvetítésével Magyarországon elő-

ször az arisztokrácia, majd a városi polgárság, a falusi értelmiség, végül a parasztság körében terjedt el. Először Brunswick Teréz martonvásári grófnő állított karácsonyfát 1824-ben. A karácsonyfadísz korábban alma, dió, házilag készített sütemények, mézeskalács, cukor volt. Az 1880-as években jelent meg az üvegdísz.

A karácsonyfát hagyományosan vízkeresztkor, január 6-án bontják le.

Karácsonyi ételek

Az ételek közül előnyben részesítették azokat, amelyek bőséget, jó termést ígértek a háziaknak. Innen a bab, borsó, lencse, mák, dió megjelenése a karácsonyi asztalon. A paraszti étkezési szokások alapjai ma is megtalálhatók karácsonyi étrendünkben. Gyakoriak a halból készült ételek, de angolszász befolyásra elterjedt a pulyka is.

Karácsony a cigány családoknál

A cigányok legfontosabb ünnepe a karácsony. Bármilyen messze is vessen a sors egy cigány embert, ilyenkor visszatér a szülői házba, hogy családtagjaival közösen ünnepeljék Jézus születésének napját. A magyarországi romák mintegy húsz százalékát kitevő, az anyanyelvet beszélő oláh cigányoknál szentestén, az étkezés előtt a házigazda megköszöni Istennek, hogy ezt a napot békességben, egészségben érték meg, majd szerencsés és boldog ünnepeket kíván családtagjainak. Az éjféli misén a család valamennyi tagja részt vesz, családtagjaiknak erőt, egészséget kérnek Szűz Máriától.

Összeállította: L.A.

Illusztráció: LD archívum

KILENCEZREN JUTNAK MUNKÁHOZ A TÉLI KÖZMUNKA-PROGRAM KERETÉBEN

♣ A téli közmunkaprogram 113 pályázatának támogatásáról döntött Szűcs Erika szociális és munkaügyi miniszter. Magyarország 1732 településén 113 kistérségben kezdődik meg december elseje és tizenötödike között a kéthónapos foglalkoztatás, 9000 munkanélküli dolgozhat a program keretében. A közmunkások kétharmada segély helyett legalább a minimálbérnek megfelelő összegű munkajövedelemhez juthat januárban és februárban. Sok pályázó ebédjeggyel, illetve adómentes ajándékutalvánnyal is támogatja közmunkáit. Több település vállalta, hogy a program befejezése után is folytatják a megkezdett munkát, immár központi támogatás nélkül.

Most első alkalommal külön kategóriákban pályázhattak a leghátrányosabb besorolású kistérségek, illetve a hátrányosak és a jobb gazdasági és munkaerő-piaci helyzetű települések, ahol persze szintén élnek munkanélküliek. Minél több munkanélküli szociális segélyezett él egy kistérségben, annál több közmunkás foglalkoztatására pályázhatott. A rászorultság elvének érvényesülését mutatja, hogy az összesen kétmilliárd forintos állami támogatás 60 százaléka a leghátrányosabb helyzetű 44 kistérségbe jutott.

2008-ban összesen 26 ezer fő dolgozott tíz közmunkaprogram keretében.

MEGDÉZSMÁLT INTEGRÁCIÓS TÁMOGATÁSOK

♣ Minden jel arra mutat, hogy hamisítatlan baloldali ifjúsági háttérű vállalkozók is részesültek az oktatási tárca romainTEGRÁCIÓS pedagógiai rendszer ellátására kiírt

pályázatának csaknem hatvanmillió forintjából. Az egyik oktatási szolgáltatónak felcsapott, nyertes cég az a Gold Lions Kft., amelynek a pedagógiához semmi köze, hiszen fő tevékenységei között főként a vásári, vidámparki szórakoztatás, a gépjármű-keres-

kedelem és a cukor-, édes-ség-, pékáru-nagykereskedelem szerepel. A Gold Lions Kft.-ről az Index hírportál derítette ki a múlt héten, hogy APEH-végrehajtás alatt állt a pályázat benyújtásakor.

Egy másik nyertes cég, a nyíregyházi EMDOR Kft.

romainTEGRÁCIÓVAL és annak mentorálásával szintén nem foglalkozott még, annál inkább zöldségek, dísz- és fűszernövények termesztésével és nagykereskedelmével, lábbeli-kereskedelemmel, utóbb szennyvízgyűjtéssel és -kezeléssel is.

BRUTÁLIS GYILKOSSÁG: HATEZER EMBER SÉTÁLT KISKUNLACHÁZA FŐUTCÁJÁN

♣ Közel hatezer ember sétált a Pest megyei Kiskunlacházán az erőszak ellen tiltakozva. Ismert: november 23-án találták meg annak a 14 éves kislánynak a holttestét, akit megfojtottak és megerőszakoltak. A tettes azóta is ismeretlen, a nyomravezetőnek a település önkormányzata egymillió forintot ajánlott fel. A gój motorosok 100 ezer forintot ajánlottak fel a család számára.

Kiskunlacházán békésen zajlott a demonstráció, majd a résztvevők lerótták kegyeletüket a meggyilkolt kislány emléke előtt a tett színhelyén. A fáklyás vonuláson 4-6 ezer ember vett részt.

ÍJJAL TÁMADTAK EGY ROMA CSALÁDRA

♣ Házilag készített íjjal támadt egy roma családra egy férfi a Zala megyei Becsehelyen vasárnap késő este. A férfi két nyílveesszőt lőtt ki, az első a ház udvarán megsebesített egy 44 éves asszonyt. A második nyílveessző az ablakon át a házba repült, de nem sebesített meg senkit. A meglőtt asszonyt vasárnap este ellátta a háziorvos, majd a nyakizsai

kórházban is megvizsgálták. A nyílvesztő – a kórháztól kapott tájékoztatás szerint – az asszony felkarján nyolc napon belül gyógyuló sérülést okozott.

A Zala Megyei Rendőrfőkapitányság súlyos testi sértés kísérletének megalapozott gyanúja miatt indított nyomozást az ügyben. Információink szerint már kihallgatták azt a férfit, akit a nyílvesztők kilövésével gyanúsítanak, de egyelőre szabadlábon maradhatott.

KOLOMPÁR TÖBB ÜGYBEN ÉRINTETT LEHET

❖ Az a mostani ügy, amelyben vádat emeltek **Kolompár Orbán** ellen, eltörpül egy másik mellett: a tét a sokszorosára nőhet. A Kecskeméti Városi Ügyészség szerint egy kiskunmajsai cigány szervezet valótlán számlákkal igazolt hétmillió forintot, amit egy pályázaton nyert 13 milliós, vissza nem térítendő támogatásból hívott le. A kiskunmajsai szervezet elnöke egyben az Országos Cigány Önkormányzaté is: Kolompár Orbán.

A vádemelés szerint jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének büntette történt, Kolompár az elsőrendű vádlott. **Szabó Ferenc** megyei főügyész helyettes az MTI-nek elmondta, hogy a

nyomozás során fény derült egy újabb bűncselekményre, amelyben – többek közt – a kiskunmajsai szervezet is érintett. Következésképp érintett lehet Kolompár Orbán is.

ORBÁN VIKTOR VEZETI A POLITIKUSOK NÉPSZERŰSÉGI RANGSORÁT

❖ **Orbán Viktor** vezeti 45 ponttal a politikusok népszerűségi rangsorát, a dobogón még a vele azonos rokonszenvet élvező **Szili Katalin** és **Sólyom László** található – derül ki a Szonda Ipsos felméréséből.

A közvélemény-kutatást 2008. november második felében készítették a politikusok népszerűségéről. **Orbán Viktor**nak, a Fidesz elnökének a mostaninál magasabb pontszáma már sok esetben volt, de ilyen előkelő pozícióban még egyszer sem szerepelt a listán.

AZ ORTT ELMARASZTALTA AZ ECHO TV MÉLYMAGYAR CÍMŰ MŰSORÁT

❖ Az Országos Rádió és Televízió Testület egy tag távollétében egyhangúlag elfogadott határozatában megállapította, hogy az Echo TV Mélymagyar című műsorának 2008. július 1-jei adása alkalmas volt a cigány kisebbség elleni gyűlölet keltésére, ezzel a műsorszolgáltató magatartása a Média-törvény alapvető rendelkezését megsértette, ezért a műsorszolgáltatóval szemben bírságot szabott ki.

Az ORTT álláspontja szerint a műsorvezető szavai összességében úgy voltak értelmezhetők, hogy a

cigányok agresszív, szapora, italozó és bűnöző életmódot folytató csoport, melynek legális jövedelemforrása a szociális segély. Az ORTT szerint a műsorszám így sztereotípiákból építkező, bűnbakkereső üzeneteket közvetített, ez pedig közvetlenül hozzájárulhat a cigánysággal szembeni előítéletek további erősödéséhez és a társadalmi konfliktus elmélyítéséhez.

BERKES BÉLA A PÉLDAKÉP ALAPÍTVÁNY EGYIK DÍJAZOTTJA

❖ Immár tizenhatodik alkalommal adták át a Pannon Példakép Alapítvány díjait 2008. december 1-jén. A négy évvel ezelőtt indított Példakép Alapítvány negyedévente díjazza azokat, akik tevékenysége – a nyílt, bárki által beküldhető jelölések alapján – példaként állítható a magyar társadalom elé.

A most díjazottak egyike, **Berkés Béla**, a Magyar Televízió riportere Pétervásárról, egy cigánytelepről származik, aki kikerült a nyomorból és Budapestre költözött. A 30 éves fiatalember kiemelkedően jó dokumentarista, tehetségét mindig is a roma ügyek szolgálatába állította. Jelenleg a Kétfény és a Szempont című műsorokban dolgozik.

ADÓS MARADT A SZOCIÁLIS TÁRCA

❖ Közel harminc antidiszkriminációs szakértőnek tartozik a Szociális és Munkaügyi Minisztérium (SZMM), összesen több millió forinttal. A szakértőket a Regionális Fejlesztés Operatív Program (ROP) egyik pályázatához

alkalmazták. Ők feladatukat elvégezték, viszont „pénzügytechnikai okok” miatt a mai napig nem kapták meg járandóságukat, ráadásul többségükkel szabályos szerződést is „elfelejtettek” kötni az illetékes állami szervezetek.

A szociális minisztérium a Magyar Nemzetnek elismerte, hogy baj van a szakértői díjak kifizetésével. Mint írták, az SZMM-nek és a pályázatokat kezelő ROP Irányító Hatásnak (IH) közösen kellett volna fedezni a költségeket, ám időközben kiderült, hogy a ROP IH nem tudja teljesíteni a kifizetéseket. A tárca ezért magára vállalta ezt az összeget is, ám az ezzel kapcsolatos egyeztetések és szerződések megkötése még nem zárult le.

EGY NAP AZ EMBERÉRT – AZ EMBERI JOGOK ÜNNEPE

❖ Az Amnesty International, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda és a Társaság a Szabadságjogokért egésznapos rendezvény keretében ma együtt ünnepli december 10-ét, az Emberi Jogok Világnapját a budapesti Gödör Klubban.

Az ENSZ Közgyűlése 1948. december 10-én hirdette ki és fogadta el az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát, amely az emberi jogi mozgalom legfontosabb, leglényegesebb alapelveit fekteti le. Ebből az alkalomból a „Egy nap az emberért – Az emberi jogok ünnepe” címmel egésznapos programmal várják a szervezők az érdeklődőket.

Összeállítottuk: a Romnet, a Romaweb, az MNO és a NOL hírei alapján.

A hónap hírei • A hónap hírei

Kallódó tiniket segítenek roma rendőrök

● Aluljárókban csellengő tizenéveseknek segít a Roma Rendőrök Országos Egyesülete Budapesten. A fiataloknak nemcsak értelmes szórakozási lehetőséget biztosítanak, de emberi és személyiségi jogi, illetve rövidesen közigazgatási ismereteket is oktatnak nekik. A Roma Rendőrök Országos Egyesülete megalakulásakor három főcélra töltött ki maga elé: a bűnmegelőzést, a romák és a rendőrök közötti kapcsolatok javítását, valamint a fiatalok oktatását, amely-lyel esetleg elősegíthetik, hogy a jövőben többen válasszák a rendőri hivatást – mondta a Független Hírügynökségnek **Horváth Ferenc**, a Roma Rendőrök Országos Egyesületének vezetője.

A szervezet tavaly tavasszal indította el az Együtt a Hátrányos Helyzetű Gyermekekért nevű programot. A hétvégi foglalkozásokon 30–50 fiatal fordul meg rendszeresen. A gyerekek maguktól jönnek, így nem érzik kényszernek ezeket az alkalmakat. A csoportban 12 és 21 év közötti fiatalok vannak, az átlagéletkor 16–17 év. (január)

Arcusfest a kultúrák párbeszédének évében

● Hatodik alkalommal rendezik meg február 23. és március 2. között a Magyarországi Nemzetiségi Színházi Találkozót a budapesti Thália Színházban és Bábszínházban a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért Közalapítvány szervezésében.

Csemer Géza:
Csulanó, a vitéz cigány című mesedarabja
a Hókirálynő Meseszínpad előadásában.
Fotó: Halász Katalin

Az Arcusfest 2008-on 19 nemzetiségi színházi műhely vesz részt 22 előadással. Az Arcusfest célja, hogy ösztönözze, támogassa, fejlessze a magyarországi nemzetiségek anyanyelvű színjátszását, elősegítse kapcsolataik építését: egymás között, a magyar színházi szakmával és nemzetközi téren is. A rendezvény egyben lehetőséget nyújt arra is, hogy a nemzetiségi színjátszás a „saját” nemzetiségi közönségen túl a nagyobb nyilvánosság előtt is bemutatkozzon, elfogadottá váljon. A találkozó fő üzenete, hogy a veszélyeztetett kisebbségi kultúrák, nyelvek és az őket képviselő nemzetiségi színházak rendelkeznek belső megújulási innovatív erővel, hagyományos értékeket hordoznak a többség számára is, és kapcsolatot jelentenek az anyanemzetek és Európa más kultúrái felé. Kölcsönhatásuk új értékeket teremthet. Az Arcusfest a sokszínűség, az interetnicitás, a párbeszéd, a kommunikáció, a nyitottság és az együttműködés értékeit üzeni.

Idén 11 nemzetiség képviselteti magát, köztük négy roma színházi formáció – Duende Színházi Társulás; Karaván Színház; Reneszánsz Roma Műhely; Hókirálynő Meseszínpad – is szerepel majd a találkozón. (február)

Megbukott a kirekesztő iskola:

Millió bírságot kapott az intézmény

● Egymillió forint felügyeleti bírsággal sújtotta az Oktatási Hivatal a kerepesi iskola fenntartóját, e mellett szabálysértési eljárást is indítanak a személyi felelősség megállapítására – közölte a hivatal elnöke. Az Oktatási Hivatal január végén azt követően indított vizsgálatot, hogy a sajtóban megjelent hírek szerint a kerepesi önkormányzat iskolájában hat diáknak megtiltották, hogy iskolába járjanak. Délutáni foglalkozásokon, hetente kétszer tartózkodhat- tak az épületben. Az eljárást fegyelmi okokkal indokolták. **Bakonyi László**, az Oktatási Hivatal elnöke arról tájékoztatta az MTI-t, hogy a kerepesi Széchenyi István Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézményben folytatott vizsgálatuk lezárta- val több súlyos szabálytalanságra derült fény. Bizonyítást nyert, hogy az intézmény működésében komoly szabálytalanságok vannak, és több szempontból is megállapították az egyenlő bánásmód kö- vetelményének megsértését, valamint több tanügy-igazgatási sza- bálysértés is bebizonyosodott. (február)

Tisztújító kongresszus

● A fennállásának 18. évfordulóját ünneplő Lungo Drom tisztújító kongresszusán **Farkas Flórián** elnök megkerülhetetlen politikai tényezőként beszélt a szervezetről, melynek közgyűlésére 750 településről csaknem 1200 küldött érkezett Szolnokra. Több párt és szervezet képviselője üdvözölte a megjelenteket: **Lezsák Sándor** a Nemzeti Fórum, **Jakab István** a Magosz, **Hoffman Rózsa** a KDNP, **Túri-Kovács Béla** a Kiszgazda Polgári Szövetség és **Tarlós István** a Fidesz képviselőjében. Elsőként **Balog Zoltán** fideszes országgyűlési képviselő, a parlament emberi jogi bizottságának elnöke szólalt fel, rámutatva, hogy mit tanult Farkas Flóriántól: azt, hogy az egység megteremtése és megtartása a leg- fontosabb. A Lungo Drom értéket képvisel az egységével – tette hozzá.

A tanácskozáson Farkas Flórián újabb 5 évre kapott bizalmat. (március)

Állami és szakmai elismerések nemzeti ünnepünk alkalmából

● Nemzeti ünnepünk – március 15-e – alkalmából **Sólyom László** köztársasági elnök állami elismerést adományozott **Váradi Istvánné**-nak, a nagykanizsai cigány kisebbségi önkormányzat elnökhelyettesének és **Hága Mária** újságírónak, nyugalmazott igazgatóhelyettesnek, a XI. kerületi CKÖ és az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselőjének. Márciusi Ifjak Díjban részesítette a kormány **Junghaus Timea** művészettörténest és **Oláh Tzumo Árpád** zongoristát. Szakmai díjat vehetett át **Babos Gyula**, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem gitárművés- tanára, valamint miniszteri elismerésben részesült **Rostás Krisz- tina**, az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium Hu-

mánerőforrás és Civilkapcsolati Főosztály ügyintézője. **Kökény Kálmánnak**, a Nagykáta Városi Rendőr-főkapitányság bűn-megelőzési főelőadójának a Magyar Köztársasági Bronz Érdemkereszt kitüntetését adományozta Sólyom László. (március)

Elhunyt Kemény István szociológus

● Hosszan tartó betegség után 83 éves korában elhunyt **Kemény István** szociológus. Az 1925. augusztus 14-én Kaposvárott született Széchenyi-díjas szociológust április 14-én, hétfőn érte a halál.

Kemény István 1947–1948 között a Teleki Pál Tudományos Intézet munkatársa volt, 1948–1957 között középiskolai tanárként dolgozott. 1970–1973 között az MTA Szociológiai Kutatóintézet munkatársa volt, 1973–1976-ig szabadfoglalkozású szociológusként tevékenykedett, 1977-ben Párizsba emigrált. 1980–1990-ig a Szabad Európa Rádió külső munkatársaként dolgozott. 1990-ben hazatért, 1991-től, illetve 1993-tól a Magyar Szociológiai Társaság alelnöke, 1992-től elnöke volt.

Kemény István 1990–1992-ben az MTA Szociológiai Intézetének tudományos tanácsadója, egy éven át az intézet igazgatója. 1994-ben a szociológiai tudományok doktora címet kapta, a Nagy Imre-emlékplakettet szintén 1994-ben kapta, 2003-tól Deák Ferenc- és Széchenyi-díjas. (április)

Nyolc osztályhoz segíti a romákat az önkormányzat

Lukács Mihály
Fotó: Halász Katalin.

● Általános iskolai végzettséghez, majd szakmához juttatná a halmozottan hátrányos helyzetűeket a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat.

Ennek érdekében Szolnokon megállapodást kötött az Állami Foglalkoztatási Szolgálat, egy oktatásszervező cég és az önkormányzat. **Lukács Mihály** elnök elmondta: a „Lépj egyet előre!” programhoz kapcsolódva ingyenesen szerezhetik meg az elhelyezkedéshez szükséges végzettséget a hátrányos helyzetűek. Sőt, a képzés idejére még támogatást is kaphatnak, majd segítik a munkába állást is. A lehetőségről már értesítették a megye összes kisebbségi önkormányzatát. (május)

Elhunyt Osztójkán Béla

● Hosszan tartó súlyos betegség után, életének 61. évében elhunyt **Osztójkán Béla** író, költő, újságíró. A roma közéleti személyiséget június 22-én érte a halál.

Első generációs roma értelmiségiként részt vett a roma civil önszerveződés első, máig meghatározó szervezete, a Magyaror-

szági Cigányok Kulturális Szövetsége megszervezésében. 1989-ben megalapította a Phralipe Független Cigány Szervezetet, amelynek elnöke lett, majd a Magyarországi Roma Parlament szóvivője, később főtájkára lett.

1994-ben a Magyarországi Cigányok Szolidaritási Pártjának szóvivője lett, 1994–1995 között a Cigány Kisebbségi Önkormányzat Képviselők Országos Szövetségének elnöke volt. 1995-ben képviselőjévé választották az akkor megalakult Országos Cigány Önkormányzatnak (OCÖ), amelynek a második ciklusban, 1999-től alelnöke volt. (június)

Szoborállítás Balogh Béla tiszteletére

● **Balogh Béla** Aranyaskantyú-díjas táncos tiszteletére szobrot avattak július 4-én az Országos Cigány Önkormányzat budapesti székházában. Az 1995-ben elhunyt Balogh Béla a magyarországi

Kiss Péter
kancelláriaminiszter
és Kolompár Orbán
az OCÖ elnöke

cigány folklór vezéregyénisége volt. Húszéves munkássága alatt 1988-ban megalapította a „Balogh Béla és együttese” formációt, 1991-ben létrehozta a Cigány Táncművészek Szövetségét, majd ezt követte a Lindri Cigány Táncszínház felállítása, mely hazai szinten elsőként jelenítette meg a cigánytánc és kultúra értékeit. Balogh Béla 1983-ban a Kalyi Jaggal megnyerte az országos Ki mit tud? versenyt, valamint „Aranyaskantyús” és a „Népművészet Ifjú Mestere” címmel tüntették ki. (július)

Kortárs roma festők művei Salgótarjában

● Kortárs roma festők műveiből nyílt kiállítás „Az emlékezés színes álmai” címmel augusztus 15-én Salgótarjában; az október végéig látható tárlaton 11 alkotó 140 képét mutatják be a Nógrádi

Balázs János: Ami a Nap alatt van.

Történeti Múzeumban. A kiállítás anyagát 2007 decemberében a Magyar Nemzeti Galériában, azt megelőzően pedig Pekingben láthatta a közönség a kínai Magyar Kulturális Évad nyitó tárlataként – mondta a megnyitóval egybekötött sajtótájékoztatón **Szuhay Péter**, a fővárosi Néprajzi Múzeum munkatársa, a kiállítás rendezője. Salgótarjában egy terem teljes egészében egy helyi művésznek szenteltek, az 1977-ben 72 évesen elhunyt **Balázs János**nak, akinek az emlékére a város 2006-ban egész alakos szobrot is állíttatott. A központi tárlaton szereplő 20 képét a salgótarjáni bemutatóra további 44 alkotással egészítették ki a helyi gyűjteményből. A kiállítás időpontjára jelentette meg az Oktatási és Kulturális Minisztérium a Balázs János – Versek, vallomások, látomásosok című könyvet, amelyben a verseket és prózákat a megyei múzeum legszebb Balázs János-képei egészítették ki.

Az emeleti kiállítóterben tíz másik alkotó képei láthatók, köztük a salgótarjáni házaspár, **Oláh Jolán** és **Balogh Balázs András** munkái, bemutatkozik többek között **Oláh Mara**, **Ráczné Kalányos Gyöngyi** és kiállították **Pintér Sándor** Roma művészek arcképcsarnoka című sorozatát is. **Bereczky Loránd**, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója úgy fogalmazott: a származás ön-magában nem predesztinálja a művészeti hivatást, de a roma művészek a génjeikben hozzák világképüket, az ábrázolási készséget és a bemutatási kedvet, kapcsolódva ahhoz a közösséghez, amelyben élni kényszerülnek és szeretnek. A kiállítás képein jellemzően szürreális módon, az egymástól távol eső dolgok összekapcsolásával jelenik meg az identitás, a roma életérzés kifejezése – tette hozzá Bereczky Loránd. (augusztus)

Miniszteri elismerő oklevél Mezei Istvánnak

● **Gyurcsány Ferenc** miniszterelnök megbízásából **Hiller István** miniszter művészeknek és a közművelődésért dolgozóknak adott át díjakat augusztus 20-án alkalmából. Miniszteri Elismerő Oklevelet adományozott **Mezei Istvánnak**, a Cigány Válogatott alapítójának, a hazai roma társadalomban végzett kimagasló sport- és kulturális tevékenységéért. (augusztus)

5H Projekt: Hátrányos helyzetű tehetségek kiemelése már az óvodában

● A Fővárosi Önkormányzat támogatásával szeptemberben a Fővárosi Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (Fazekas), a Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet (FPPTI) és az Aranyelme Tehetséggondozó Egyesület közötti háromoldalú szakmai megállapodás kereteiben elindul az 5H projekt. A projekt célja a Főváros VII., VIII. és IX. kerületeiben élő hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tehetséges, óvodáskorú gyermekek felkarolása, szocio-kulturális helyzetükből adódó lemaradásaik kompenzációja és iskolai tehetséggondozásuk biztosítása. A projektben résztvevő tehetséges gyermekek kiválasztását a kerületek óvodáival együttműködve az Aranyelme Tehetséggondozó Egyesület pszichológusai végzik. A 2009 januárjában induló speciális fejlesztő-felzárkóztató programot a Fazekas pedagógusai vezetik. A gyerekek közül azok, akik számára az is-

A projekt célja a Főváros VII., VIII. és IX. kerületeiben élő hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tehetséges, óvodáskorú gyermekek felkarolása.

kola tehetséggondozó tevékenysége a legoptimálisabb fejlődést biztosítja, 2009-ben itt kezdik meg tanulmányaikat. A projekt szakmai koordinációját az FPPTI végzi. (szeptember)

Sólyom László hátrányos helyzetű gyerekekhez látogatott Baranyában

● **Sólyom László**, a Magyar Köztársaság elnöke szeptember 17-ei baranyai látogatása során a hátrányos helyzetű gyermekekre hívta fel a figyelmet, a programot szervező Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat tagjaival. Két, többségében szegény sorsú gyereket oktató iskolát is megismerhettek azok, akik Sólyom László köztársasági elnök mellé szegődtek. A pécsi Felsővárművek utcai intézmény vezetője, **Schilling Józsefné** arról számolt be, hogy az intézmény 259 diákjából 78 halmozottan hátrányos helyzetű, 187 pedig „csak” hátrányos helyzetű. A különbség e két kategória között nem sok, az egyik gyerek szegény, a másik még szegényebb. Nem volt rózsásabb a helyzet a látogatás másik helyszínén, Magyar-mecskén sem, ahová a helybelieken kívül gilvánfai, magyartelki, kisasszonyfai nebulók járnak másfél-százán. **Balatonai Tamásné** igazgatónő szerint több mint hetven százalékuk halmozottan hátrányos helyzetű beás cigánygyerek. De – ahogyan a helyzetre Sólyom László reflektált – egyik iskolában sem a panaszáradatot

*Ez történt 2008-ban * Ez történt 2008-ban*

tapasztalta, hanem óriási erőfeszítésekről, oktatási programokról, integrációról hallott, és azt látta, hogy a kisdíjak jól érzik magukat, okosak, tovább tanulni készülnek. (szeptember)

Esélyegyenlőségi Csúcs: a cigányok oktatása

• Az Európai Esélyegyenlőségi Csúcstalálkozó, melynek idén az Európai Unió soros elnökségét képviselő Franciaország a házigazdája, szeptember 29-én kezdődött Párizsban. *Járóka Livia*,

Illusztráció: LD archívum

az Európai Néppárt fideszes képviselőnője a szakmai tanácskozás egyik fő szónokaként plénumhoz intézett üzenetében az oktatási szegregációra hívta fel a figyelmet, mert ez a roma gyermekeket sújtó egyik legkomolyabb jogsértés, ráadásul érvényesülésüknek is ez a legsúlyosabb akadálya. Járóka figyelmeztetett, hogy a munkafelvételnél tapasztalható megkülönböztetés mellett a romák elsősorban alacsony iskolázottságuk folytán szorulnak ki a munkaerőpiacról. Úgy véli, a roma gyermekek korai oktatásába való befektetés az Európai Unió tagállamok gazdaságának megerősítését jelentheti. Ugyanis minél korábban kezd meg a roma diák az iskolát, úgy nőnek esélyei arra, hogy a munkaerőpiac termelékeny tagjává váljon.

Járóka szerint szükséges az Európai Unió cél- és cselekvés-orientált összefogása az iskolai deszegregációs folyamatok azonnali felgyorsításához. (október)

Roma Polgári Védelem alakult

• A néhány héttel ezelőtt megalakult országos szervezet nem roma polgárőrség, hanem roma polgári védelem. A kezdeményezés Európában egyedülálló. Több mint egyéves előkészítés után született meg az országos szervezet, amelynek legfőbb célja, hogy katasztrófhelyzetekben minél eredményesebben, szervezettebben, hatékonyabban vonja be a veszély elhárításába, a károk csökkentésébe, következményeik felszámolásába a cigányokat. Nemcsak azokat, akik közvetlen elszenvedői például az árvíznek, hanem mindazokat, akik segíthetnek.

A katasztrófavédelem mellett fontos cél a munkahelyteremtés is, mivel a közreműködők a hagyományos értelemben vett polgári védelmi szakemberekhez hasonlóan juttatást kapnak a munkáért.

A szervezet pártoktól, politikától független. Bázisuk Hódmezővásárhelyen található, ahol már voltak, vannak, és még lesznek képzések. (október)

Az áldozatokra, a megszállásra emlékeznek az ország

• Az 1956-os forradalom és szabadságharc áldozataira és a szovjet megszállás kezdetére emlékeztek november 4-én országszerte a nemzeti gyásznapi alkalmából.

Mindenki leróhatta tiszteletét 1956 hősei előtt kedd éjjeltől a Hősök terén felállított térinstallációnál, az emlékmű feketébe burkolt központi oszlopánál. Az ünnepségen az '56-os szervezetek, valamint a magyarországi egyházak és a diplomáciai testületek képviselői is részt vettek.

Az 1956-os ünnepségsorozat zárásaként este hat órakor kialszik a forradalom lángja a Kossuth téren. Vidéken egyebek mellett megemlékezést tartanak a nemzeti gyásznapi alkalmából Szegeden, Kaposváron, Szekszárdon, Zalaegerszegen. 1956. november 4-én a szovjet csapatok hajnalban bevonultak Budapestre a szélvihar-hadművelet keretében, és leverték az október 23-án kirobbant forradalmat és szabadságharcot. Az országban néhány helyen elszórtan még egy hétig tartott a fegyveres ellenállás. (november)

Eltemették a nagycsécsi gyilkosság áldozatait

• November 10-én, hétfő délután eltemették a nagycsécsi támadás két roma áldozatát a Borsod megyei településen. A faluban november 3-án ismeretlenek előbb Molotov-koktélt dobtak a házakra, majd két embert lelőttek.

A nagycsécsi ház, ahová Molotov-koktélt dobtak.

November 9-én, vasárnap este cigány szokás szerint virasztást tartottak a meggyilkolt romák tiszteletére, a megemlékezésen mások mellett gyertyákat és mécseket gyújtottak megyei roma vezetők, a környező falvak roma szervezeteinek képviselői, illetve a helybeliek – összesen mintegy hatvanan – az áldozatok házai előtt.

A nagycsécsi temetőben rendezett katolikus szertartáson mintegy 300 ember vett részt. A temetési szertartás ideje alatt fokozott volt a rendőri jelenlét. (november)

Összeállította: L.A.

*Ez történt 2008-ban * Ez történt 2008-ban*

Válság és szociálpolitika

Még ha a jelenlegi válság kevésbé súlyos és tartós lesz is, mint az, ami a rendszerváltás után érte el az országot – bár ez sajnos nem valószínű –, ez nem jelenti feltétlenül azt, hogy enyhébb társadalmi megrázkódtatással fog járni. Ennek mindenekelőtt az az oka, hogy a rendszerváltás óta alapvetően megváltozott a szegénység jellege, és a szociálpolitika nem volt képes ezzel a változással lépést tartani. Ezért a magyar társadalom egy részének anyagi és morális tartalékai mára kimerültek.

A magyar jóléti állam nem koraszülött, ahogyan egyes közgazdászok gondolják, hanem még meg sem született. Statisztikailag bizonyított tény, hogy az államszocialista „gondoskodó állam” leginkább a túlságosan kiterjesztett kollektív fogyasztás állami szubvencionálására törekedett, mégpedig úgy, hogy ezzel mindenekelőtt a nagyvárosi és a magasabb státusú, magasabb jövedelmű népesség fogyasztását támogatta. A tömeges munkanélküliség, a hajléktalanság pedig fölkészületlenül érte a hazai szociálpolitikát, amely mintha máig sem vette volna észre, hogy a rendszerváltás óta alapvetően megváltozott a helyzet. Így azután hatalmas összegekkel még mindig a kiterjedt kollektív fogyasztást finanszírozza. Holott az a fajta szegénység, ami tartós munkanélküliséggel, szegénységgel, a lakhatás biztonságának tömeges megengásával és mindezek átöröklődésével jár, alapvetően más típusú probléma, mint ami a rendszerváltás előtt volt – és nyilvánvalóan más típusú szociálpolitikát is igényelne.

A szociálpolitika potentájai azonban még ma is az

1970-es, 1980-as években követettekhez hasonló célokat akarnak megvalósítani. Ebből – és a szavazók kegyeiért folytatott versenyből – lett azután az a nagy osztogatás, ami már a 2002-es választási kampány idején elkezdődött, és különös lendületet kapott a *Medgyessy*-kormány idején. Gázártámogatás, családi pótlék, kamattámogatás a lakásvásárlásnál – mindenkinek. Az az államszocialista tradíció folytatódik, hogy a szociálpolitika a magasabb jövedelműeknek többet ad, mint a leginkább rászorulóknak.

A segélyezési és lakástámogatási rendszer pedig röghöz köti a legszegényebeket és a tartósan munkanélkülieket. A városokban gyakorlatilag nem épültek állami bérlakások, a meglévők nagy részét pedig kiárusították vagy lebontották. A közösségi bérlakások aránya csak a harmadik világban mért arányokhoz hasonlítható. Nincsen semmi olyan konstrukció, ami azokat támogatná, akik a munkaalkalmak után akarnak költözni, és erre még valamennyi pénzt is tudnának áldozni. Az a dogma, hogy csak akkor vigyáznak az emberek a lakásukra, ha

tulajdonossá válnak, a legszegényebekben azt jelenti, hogy milliárdokat költöttek „szocipolos házakra”, amelyek igen gyakran olyan településen épültek fel, ahol nemhogy ma, de még akkor sem volt munka, amikor még teljes foglalkoztatottság volt az országban.

Szomorú tény, hogy az elmúlt két évtizedben a legszegényebekben nem a munkahelyek után költöztek, hanem éppen ellentétes irányba mozogtak. Kiszorították őket a városokból és a munkaalkalmakhoz közeli falvakból – ahol csak könnyebb lett volna nekik munkát, gyermekeiknek szakképzést biztosítani –, s beszorultak olyan falusi etnikai gettókba, ahol közel, távol nincs munkahely. S ahol már tényleg nem nagyon lehet velük egyebet tenni, mint segíteni őket. Ezeknek a problémáknak egy része persze elkerülhetetlen volt, de a szociálpolitika nemhogy enyhítette volna, inkább súlyosbította őket. Pedig a családi, rokoni, szomszédsági kapcsolatokba integrált szegénység mindig sokkal könnyebben kezelhető, mint a megfelelő feltételek nélkül is költözésre kényszerített, egyik helyről a másikra

űzött, talajtalan nyomorúság.

Nagyon nehéz ezen a szisztémán változtatni ma, az elhatalmasodó válság körülményei között. Különösen azért, mert ma nemcsak a gazdasági, hanem a politikai feltételek is sokkal kedvezőtlenebbek, mint mondjuk 5–6 évvel ezelőtt. Mégis lépni kellene, mert a legkedvezőtlenebb tendenciák megváltoztatása csak egyre nehezebb lesz. A jelenlegi – elsősorban a tehetősebbeknek kedvező, a rászorultaknak pedig mindenféle eszement módon alamizsnát osztogató – szociálpolitikai rendszert megváltoztatni tényleg csak összetársadalmi összefogással és a pártok közötti szilárd megegyezés alapján lehet. Tudom, hogy egy ilyen megegyezésnek ma kevesebb a realitása, mint az utóbbi időkben bármikor volt. Ugyanakkor azt is tudom, hogy például a körzetesítési politika feladása olyan ésszerű lépés lehetne, ami egyben gesztus lenne az ellenzék felé is.

Jelentős eredménynek tartanám már azt is, ha legalább a kormányon belül létrejönne a konszenzus arról, hogy kiemelt társadalom-

politikai cél a rendszerváltás utáni válság következtében a társadalomból kihullott 700–800 ezer magyar állampolgár minél nagyobb részének társadalmi reintegrációja, és a jelenlegi válság szociális hatásainak a minimalizálása. Mindenekelőtt: meg kellene tenni minden lehetségest annak érdekében, hogy minél kevesebb munkahely szűnjön meg, és minél kevesebb további munkanélkülivé váló, lakhatásában ellehetetlenülő család szoruljon ki a nagyvárosokból és a potenciális munkahelyekhez közeli településekről. Érdemes lenne konzekvensen végiggondolni, hogy mit is szükséges

tenni ennek az érdekében. Világosan kell látni: ilyen tömegű, tartósan munkanélküli, alacsonyan képzett, a társadalomból kiilleszkedett, a településrendszernek a periferiáján, mindenfajta munkahelytől egyre távolabb, szélsőségesen szegregált körülmények között élő népességgel ez az ország nem tud felzárkózni. Tudniillik ezt a népességet valamilyen módon el kell tartani, és ez iszonyatosan sok pénzbe kerül! A kiemelt prioritást nem csak úgy lehet érvényesíteni, hogy mindenféle rettenetes szervezetet hozok létre, lila programot találok ki, amihez óriási pénzeket rendelek. Azt kel-

lene végiggondolni, hogy a jelenleg működő intézmények és elosztási rendszerek miként hozzák létre és termelik újra ezeket a lehetetlen helyzeteket. Arra kellene törekedni, hogy lehetőleg ne ártsunk! Most ugyanis olyan időszak van, amikor sokat használni nem igazán lehet, mert nagyon instabil a politikai, és nagyon rossz a gazdasági helyzet.

Mi az, ami eddig a legtöbbet ártott és árt? Ártott a körzetesítés, ártottak az indokolatlan iskolabezárások, árt mindenféle kormányzati ötletelés a „segélyért munkát” témakörben – az utóbbinak ugyanis csak az lehet a következménye, hogy a tar-

tósan munkanélküliek jelentős részét megbélyegzik, és a munkahelyektől egyre távolabbi településekre szorítják ki –, árt a kistelepülési önkormányzatok ellehetetlenítése, árt mindenféle álprogram, amely azt a benyomást kelti, hogy ez a probléma a szőnyeg alá söpörhető. Egyetlenegy esélyteremtő program sem volt Magyarországon a rendszerváltás óta! Minden kormányzati program így vagy úgy az „osztogatva gondoskodásra” épült. Osztogatási és ellehetetlenítési periódusok közötti rángások jellemzik a magyar szociálpolitikai rendszert, közben pedig – az eredmény ezt bizonyítja – rettenetesen sok pénzt rettenetesen rosszul költöttek el. Sok országban költenek el olyan sok pénzt szociálpolitikára, mint nálunk. Sok országban van legalább akkora szegénység, mint Magyarországon. De olyan ország, ahol ilyen sokat költenek szociálpolitikáinak nevezett célokra, mégis ilyen sok tartósan szegény, kirekesztett pária van, aligha van több a világon.

Válságban nem érdemes gigantikus tervekkel előállni, hanem a meglévő lehetőségek megragadása érdekében kell jó kompromisszumokat kötni. A korszerű jóléti állam Nyugat-Európában mindenhol bal- és jobboldal, szociáldemokráciák, konzervatívok és liberálisok megegyezésével és a jobb- és baloldali szélsőségeseknek ebből a megegyezésből való kizárásával jött létre. Ez nálunk sem sikerülhet másként. Talán a válság majd kikényszeríti ezt is.

A cikk a Kritika 2008. decemberi számában megjelenő tanulmány rövidített és átdolgozott változata.

A szerző szociológus.

Ladányi János
Népszabadság
2008. december 8.

A kép illusztráció.

Vita a 2009. évi költségvetésről

A 2009. évi költségvetés nagy vitát váltott ki a Parlament falai között. A Gyurcsány-kormány világválságra való hivatkozással olyan megszorításokat eszközöl, amelynek az ország lakosságának többsége vesztese lesz: havi bérükből, 13. havi juttatásukból veszítenek a közalkalmazottak, a köztisztviselők, a nyugdíjasok 13. havi nyugdíja csak egy része lesz a korábbihoz, és kizárják a 13. havi nyugdíjból a rokkantnyugdíjasokat és a 62 éven aluliakat. A jövő év költségvetésének legnagyobb vesztese azonban ismét a legszegényebb réteg, s így a cigányság.

Az alábbiakban Farkas Flórián és Varga József fideszes képviselők – költségvetési vita során elhangzott – felszólalásaiból idézünk.

Farkas Flórián szerint „olyan visszalépés sehol nem történt, mint a magyarországi cigányság integrációjában.” A kormány 54 százalékkal lépett vissza a cigányság integrációját elősegítő programok támogatásából, noha a cigányság integrációjának elősegítése közös társadalmi sorskérdés. Ugyanis nemcsak arról van szó, hogy a 800 ezres lélekszámú cigányság sorsa javul vagy sem, hanem egy osztálytársadalmi békéről is szó van, valamint arról, hogy teljes értékű, nem segélyből élő polgár legyen a cigány polgár is. „Ehhez képest a kormány a roma integráció támogatására a 2008-as 1,266 milliárdos szinthez képest 2009-ben összesen 580 millió forintot tervez, vagyis, ismétlem, 54 százalékkal csökkenti a cigányságra szánt költségvetési támogatást. A romatelepen élő lakhatási és szociális integrációs feltételt

biztosító támogatás nulla forint.”

A kormány a képviselő véleménye szerint ezzel a nulla forintos támogatással lemondott 120 ezer emberről. „120 ezren élnek nyomornegyedekben, romatelepeken.” Ennek ellenére a kormány úgy tesz, mintha már nem létezne cigánytelep, mintha már felszámolták volna azt.

„A roma tanulók tanulmányi támogatására nulla forintot terveznek. A Roma Oktatási Alapra nulla forintot terveznek. Azt hittem, hogy a kormány tovább nem rombolja a cigányság jelenlegi oktatási esélyeit és perspektíváját, mert az országrombolással indított oktatási reformjukkal a legtöbbet nekünk, cigányoknak ártottak. A kisiskolák bezárásával, megszüntetésével vagy összevonásával a cigányság legnagyobb integrációs terepét szüntették meg, hiszen a cigányság 90 százaléka vidéken él. Most azzal, hogy nem is tervezik a felsőoktatási intézményekben az ösztöndíj-támogatást, a jövőt, a perspektívát, a jövő generációinak a kibontá-

kozását, a cigányság esélyét lerombolták.

A Roma Integráció Évtizede Programra 116,2 millió forintot terveznek, 33,8 millióval kevesebbet, mint 2008-ban. A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány költségvetése 464,7 millió forint, 153,3 millióval kevesebb, mint tavaly volt. A tavalyi költségvetésnek csak 20 millió forintját kapta meg a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány. Vajon miért? Miért nem kapta meg, ha erről a parlament az előző költségvetésben döntött?

A nemzeti és etnikai kisebbségek szervezeteinek támogatására nulla forintot szánnak, vagyis a civil önszerveződést, a civil kontrollt, amely a legnagyobb kontroll lehet egy magára valamit adó kormányon, felszámolják. Ezzel felszámolták a cigány önszerveződést is.”

A képviselő szerint a 2009. évi költségvetésben szereplő, a cigányságra szánt 580 millió forint kevés. Hozzátette: választási évben a szocialista párt két-három cigánynak többet ad kampányra, mint amennyit most

a 800 ezres lélekszámú cigányságra szán. „Komolytalan a költségvetésük! A rendszerváltás óta a cigányságra vonatkozóan az a legsötétebb költségvetés, amelyet most terveznek. Amennyiben ez a költségvetés társadalmi robbanáshoz, éhséglázadáshoz vezet, tisztelt szocialista képviselőtársaim, ezért önök lesznek a felelősök!”

Farkas Flórián véleménye szerint, ha a kormány bezárja vagy össze csoportosítja az iskolákat, a cigány családok gyermekei nem tudnak elutazni az iskolába, mert a költségvetés vonatkozásában az önkormányzatokat lenyomorították, s azok nem tudják fedezni az autóbusz költségét. A cigány emberek pedig – miután munkanélküliek – nem tudják finanszírozni az útiköltséget. Tehát ezzel újból az analfabetizmus újratermelődésének reális esélyét segítették elő!

„Ami pedig a munkát vagy a segélyt illeti: ha Ön munkát biztosít, és azt mondja a cigányembernek, hogy munkát vállalsz vagy segélyt kérsz, a munkát fogja vállalni! Nem találkoztam még

egy fórumon sem olyan cigányemberrel, aki ne a munkát vállalta volna! A cigányemberek szégyellik a segínyt, nem akarják, lebecsülendő. Nem tudják igazán azt a családfői szerepet betölteni, amelyet egyébként szeretnének.

Ez a költségvetés – még egyszer mondom – a cigányságot kilátástalan helyzetbe fogja sodorni.”

Varga József egyetért az-
zal, hogy nemzeti összefogás
kell, de hozzátette, nemcsak
most kellene, akkor, amikor
a kormány már majdnem
mindent elrontott, hanem
korábban is kellett volna. „A
nemzeti összefogás azt jelen-
ti, hogy a nemzet együtt cse-
lekszik itt a parlamentben, a
pártok összefognak, és né-
hány olyan dologban meg-
tudnak állapodni, amely elő-
reviszi az országot.”

A képviselő kiemelte,
hogy Magyarországon mint-
egy 3,9 millió ember dolgo-
zik, s ez a szám nem válto-
zott, amióta a jelenlegi kor-
mány hatalmon van. Véle-
ménye szerint ennek oka,
hogy nem tudtak új munka-
helyeket teremteni.

„Úgy gondolom, a költ-
ségvetésnek vannak prioritá-

sai. Ebből a költségvetésből
viszont nem tudok prioritást
kiolvasni. A költségvetés pri-
oritása lehetne például az,
hogy a kis- és középvállal-
kozóknak lehetőséget terem-
tenek arra, hogy Magyar-
országon folyamatosan le-
gyen munka, vagy megál-
lítják a teljes elszegényedést,
és megpróbálják a most már
lassan több mint egymillió
főt számláló munkanélküli
réteget visszaemelni a mun-
ka világába.” A kormány
nem ezt teszi, a szegényekkel
nem akar foglalkozni, ellen-
ben a szavazataikra majd
igényt szeretnének tartani –
tette hozzá Varga József.

„A miniszterelnök, **Gyur-
csány Ferenc** azt nyilatkozta
a napokban, hogy ennek a
válságnak a legnagyobb
vesztése a versenyszféra.
Tévedett. Ennek a válságnak
azok a szegény emberek a
vesztesei, akik elhitték a kor-
mánynak, hogy dübörög a
gazdaság, és azért, hogy az
életszínvonaluk ne csökken-
jen, saját magukat hitelekbe
hajszolták, amelyeket nem
fognak tudni fizetni.”

A magyarországi cigány-
sággal kapcsolatban elmond-
ta: „nincs olyan MSZP-s
képviseelő, de talán a parla-
mentben sincs olyan képví-

selő, aki ne azt gondolná,
hogy a magyarországi ci-
gányság polgárosodása nél-
kül nincs sikeres Magyar-
ország. Ezt hallottuk **Kiss
Pétertől**, Gyurcsány Ferenc-
től és minden szociális mi-
nisztertől.”

Varga nem értette, hogyan
létezhet az, hogy a kormány
szóban folyamatosan támo-
gatja a magyarországi ci-
gányságot, ám amikor a költ-
ségvetés megállapítására ke-
rül a sor, akkor azokon a
helyeken, ahol ezeket a tá-
mogatásokat be lehetne épí-
teni, ott folyamatosan csök-
kentek. „Ha azt mondják,
hogy integrálni kell a ma-
gyarországi cigányságot,
akkor miért csökkentek az
ösztöndíjra szánt pénzössze-
gek?” – kérdezte.

A szocialisták találták ki és
kevés összegből próbálták is
kivitelezni a romatelepelek-
számolást. A következő év-
ben azonban egyetlen forin-
tot sem szántak a cél meg-
valósítására.

„Fel kell tenni azt a kérdést
is, tisztelt képviselőtársaim,
hogy hogyan jutott ide Ma-
gyarország. Ki vagy kik a
felelősök? **Tállai András**
képviseelőtársam részletesen
kifejtette a miniszterelnök

felelősségét.” Varga ennél
továbbment: szerinte nem-
csak a miniszterelnök, ha-
nem az MSZP frakciója is
felelős. „Felelős azért, mert
hagyták, hogy a miniszterel-
nök elvigye magukat ebbe az
irányba. Sajnálatos módon
nem vették észre, hogy
túszul ejtette a Szocialista
Pártot, és két miniszterével
folyamatosan sakkban tartja
önöket. Ki az a két minisz-
ter? **Szilvássy György** az
egyik, akinek az a feladata,
hogy figyelje önöket. **Bajnai
Gordon** a másik – aki gaz-
dasági miniszterként az
uniós pénzeket is felügyeli –,
akinek az a feladata, hogy
önöket dicsérje vagy büntes-
se.”

„A szocialisták hat éve
kormányoznak, és hat éve a
magyarországi cigányság
egyre nagyobb mélységbe
süllyed. Ez nem az Orbán-
kormány felelőssége, a hat
év alatt lehetett volna ered-
ményt elérni. Most is azt
mondom, az, hogy a romate-
lep-felszámolást elkezdtek,
eredmény volt, de az szé-
gyen, hogy most nulla forin-
tot szánnak rá.”

A 2009. évi költségvetést
sajnálatos módon nem tud-
juk elfogadni, mert ez a költ-
ségvetés már a teljes magyar
társadalmat fenyegeti.”

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ROMA INTEGRÁCIÓ TÁMOGATÁSA						
összesen:					1.266	580,9
<i>Ebből:</i>						
Roma telepeken élők lakhatási és szociális integrációs programja		800	400	400	516	0
Magyarországi roma tanulók tanulmányi támogatása			390			
Roma Integráció Évtizede Program végrehajtása				150	150	116,2
A roma népesség társadalmi integrációjának felgyorsítását elősegítő feladatok és programok támogatása			172,5			
Roma Oktatási Alap				67,5		
Magyarországi Cigányokért Közalapítvány támogatása	1101,6	30		390	600	464,7

(A táblázatban szereplő összegek millió forintban értendők.)

A cigányság integrációjára szánt költségvetési fejezetek az elmúlt évek viszonylatában.

A Baranya Megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat

LD élete címmel új rovatot indítunk, amelyben a Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség megyei tagszervezeteinek életét mutatjuk be. A második rész a Baranya Megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzattal és tevékenységével foglalkozik.

A Baranya Megyei Cigány Önkormányzat székhelye Pécsen található. Az önkormányzat elnöke **Hegedűs István**, elnökhelyettese **Várnai Márton**, képviselői: **Gyurgyovics Ibolya, Jovánovics László, Kalányos Erika, Kincses Sándor, Kiss Jánosné, Lakatos Szilvia és dr. Kosztics István.**

A Baranya Megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat 2007 októberében kötött egy céljában kiemelkedő együttműködési megállapodást, melyben partnerei a Somogy Megyei és a Tolna Megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat, valamint a Dél-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ.

A dél-dunántúli régióban élő cigányságnak különösen kedvezőtlen a foglalkoztatási, oktatási, szociális és

egészségügyi helyzete. Ezen problémák lehető leghatékonyabb kezelése érdekében kötötték meg együttműködési megállapodásukat a Munkaügyi Központ vezetője és a Kisebbségi Önkormányzatok vezetői. Célként tűzték ki a dél-dunántúli régió területén élő cigányság foglalkoztatásának, életkörülményeinek, társadalmi helyzetének és szociális biztonságának javítását, valamint munkaerő-piaci esélyegyenlőségének erősítését a cigányság társadalmi integrációjának elősegítése érdekében. Ezen kívül közösen felelősséget vállaltak a cigányság munkanélküliségének megelőzése és foglalkoztatásuk elősegítése érdekében.

A Munkaügyi Központ vállalta többek között, hogy biztosítja a kisebbségi ön-

kormányzatok részvételét a Munkaügyi Központ és a kirendeltségek által szervezett, a cigányság képzését, foglalkoztatását érintő konzultációkon, tanácskozásokon, állásbörzéken és egyéb rendezvényeken; a kisebbségi önkormányzatok javaslatait is figyelembe véve olyan képzéseket indít, amelyek segítik a felzárkóztató általános iskolai képzést, valamint a munkavállalást biztosító betanító és szakmai képzést; az esélyegyenlőség, a foglalkoztatás elősegítése érdekében pályaválasztási, pályaeorientációs szolgáltatásaival segíti a cigány fiatalokat a megfelelő szakma kiválasztásában. A cigányság élethelyzetének jobb megismerése, képzésre irányítása és munkába helyezése érdekében a kirendeltségek támogatják a kisebbségi önkormányzatok által – köz-

hasznú foglalkoztatás keretében – alkalmazott roma koordinátorok kirendeltségeken végzett munkáját; támogatják a közösségfejlesztő szakemberek képzését, továbbképzését, akik az önkormányzatoknál, a cigány kisebbségi önkormányzatoknál, a roma civil szervezeteknél kerülnek támogatott elhelyezésre; valamint szakmai segítséget nyújtanak a cigány szervezeteknek, kisebbségi önkormányzatoknak a hazai és uniós pályázatok elkészítésében.

A kisebbségi önkormányzatok – ezen belül a Baranya Megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat is – vállalták, hogy részt vesznek a cigányságot érintő foglalkoztatást elősegítő koncepció kidolgozásában, ezen tevékenység keretében foglalkoztatási programokat dolgoznak ki, és közreműködnek a programok végrehajtásában; a Munkaügyi Központ támogatási, képzési és szolgáltatási lehetőségeit a cigányság körében népszerűsítik; tevékenységük során olyan felvilágosító munkát végeznek, amely elősegíti a roma kisebbséghez tartozó emberek képzésekbe, programokba történő sikeres bevonását, valamint programban tartását.

Hegedűs István a hallgatóság közepén (oldalra fordulva) elnökségi ülésen.

NYILATKOZAT

Ne tűrjük a fasisztázást!

„Az ellenség neve: antiintellektualizmus.” Ezt *Babits Mihály* írta.

A nem létező fasiszták ellen vívott antifasiszta harc: az is antiintellektualizmus. És nem kell hozzá bátorság.

Nagy történelmi hagyománya van ennek az antiintellektuális, gyáva háborúnak. Már a jakobinusok elkezdtek. Bevezették a „szabadság zsarnokságát”, majd vérpadra küldték a nem jakobinusokat, utánuk a gyanúsakat, végül Vandée-nál kiirtották a francia parasztokat is, mert nem voltak elég lelkes hívei a korszellemnek. Nyomukban jártak a kommunisták. **Rákosi** elvtárs is így sóhajtott fel: „Tízmillió fasisztával kell felépítenem a szocializmust” – aztán nekilátott. Előbb csak megmondta, kik férnek bele a „demokráciába”, a „proletariátus demokratikus diktatúrájába”, majd kivégezte vagy börtönbe küldte azokat, akik nem fértek bele.

Az új arculatát kialakító Magyar Hírlap ellen, többek között **Bayer Zsolt** néhány vitatott írása ürügyén, frontális támadást indítottak. Egy ún. antifasiszta honlapon meg az MTI-ben, az Országos Sajtószolgálat (OS) által közzétett fogalmazásban. Kísértetiesen emlékeztet ez arra az akcióra, amelyet 2004 elején **Teleki Pál** tudós-államférfi budavári szobrának felállítása ellen indítottak hasonló, agresszív módszerekkel. Az antidemokratikus döntést okozó médiaháborút, amelynek a Teleki Pál Emlékbizottság tagjaként egyik résztvevője voltam, az akkor még szélsőliberális Magyar Hírlap vezérelte.

Később nyilvánvalóvá vált, hogy a szobor kitiltása Teleki szülővárosából csak előjátéka volt a kettős állampolgárság ügyében folyó népszavazás ellehetlenítésének. Legutóbb a szegények apostolaként ismert **Prohászka Ottokár** püspök szobrának lakiteleki elhelyezése, most meg a megújuló Magyar Hírlap (meg az Echo Tv) van terítéken. Úgy, hogy közben zsidó, magyar, cigány – és még hány meg hány más népet sorolhatnak – megfélemlítése, az ellentétek élezése és a hatalmi arrogancia uralja az állítólagos antifasiszta tiltakozó kampányt.

Talányos módon ez a kör csak a magyar nemzetvédő fórumok és a magyar érdekű szervezetek ellen támad. A szomszédos országokban elhatalmasodó magyarellenesség, a tényleges magyarverések ellen nem lép föl, de nem hallatta szavát akkor sem, amikor a magyar forradalom fél évszázados évfordulójának megemlékezéseit meggyalázták.

Ezzel szemben a Magyar Hírlap megvédi a nemzeti érdekeket, nem uszít senki ellen. Kritikus napilap, amely rendszeresen tudósít a határon túli magyarok helyzetéről, s a többieknél nagyobb figyelmet fordít a magyar diaszpórára, csakúgy mint az Echo Tv. Vigyáznunk kell rájuk! Ne hagyjuk, hogy az akárhik e nemzeti médiumok lassan formálódó arculatát gyűlölködő támadásaikkal eltorzítsák, de azt sem, hogy rossz írásokkal a lapban publikálók adjanak magas labdát ellenfeleiknek.

Nagy a veszélye, hogy a nemzethű sajtó elpusztításával ismét a régi rend uralja közéletünket. Szolidaritásotokat a Magyar Hírlappal tudassátok, mert az erőt ad nekik a további küzdelemhez.

Korunk a neoliberalizmus szellemi terrorjának kora. Most is megmondják, ki a jó, és ki a rossz. Ki európai, ki demokrata, és ki nem. S aki nem, arra kiadják a vadászati engedélyt. Szellemi, egzisztenciális vérpadra küldik. Ismerjük a folyamatot. Az elmúlt húsz esztendőben a magyar szellemi, művészeti és politikai élet számos képviselőjét tagadták már ki Európából és a demokráciából. Mert jaj annak, aki nem tartozik közéjük!

Mi, akik aláírásunkkal kiállunk most a Magyar Hírlap és az Echo Tv mellett, hitet teszünk a demokrácia, a vélemény- és gondolatszabadság mellett, s egyben kinyilvánítjuk, hogy soha többé nem érhet semmilyen hátrány senkit származása, vallása, meggyőződése, politikai beállítottsága miatt. Senkit. A magyarokat sem.

Bakos István

A fenti nyilatkozatban foglaltakat eddig mintegy 300 fő támogatta aláírásával.

Rainer Maria Rilke:

Ádvent

Havat terel a szél az erdőn,
mint pehely-nyáját pásztora.
S néhány fenyő már érzi sejtőn,
miként lesz áldott-fényű fa,
és hallgatózik. Szűz utakra
feszül sok ága, tűhegye, -
szelet fog, - készül, nő magasba,
az egyetlen szent éj fele.

(Fodor András fordítása)

Tordai Jolán:

Karácsony

Zúzmarától terhes ágat
Ringat kint a téli szél
Bent aranyló sugarával
Világít a gyertyafény.
Karácsonyi pompájában
Áll a szobám asztalán
Messzi hegyek zöld fenyője
Csillagszórós csodafám.
S az a fényes karácsonyfa
Annyi mindent mond nekem
Szeretetről, békességről
Mesél e szép ünnepen.

Móra László:

Karácsonyi csengő

Csingilingi, cseng a csengő,
Száll a szánkó, mint a felhő,
Csaknem elszakad a gyeplő,
Csingilingi, cseng a csengő.

Égi szánkót hajt az angyal.
És mire az estihajnal
Megjön a szép fenyőgallyal,
Cseng a csengő, jó az angyal.

Itt a Jézus angyalkája,
Égben termett csodafája,
S mindent, mindent aggat rája
A kis Jézus angyalkája.

Arany diót, arany csengőt,
Ezüst lepkét, ringót rengőt,
Amilyen még földön nem nőtt,
S csilingelő arany csengőt.

Kérünk Jézus angyalkája,
Ahol sok a koldus, árva,
Hol jóságod legtöbb várja,
Ott pihenj meg legtovábbra.

Hozz örömet, békességet,
A szíveknek melegséget,
Karácsonyi szép meséket,
S az Istennek dicsőséget.

SZILTOP Oktatási Kht.

12 éve az oktatás szolgálatában

www.sziltop.hu

Békés megye

Csorvás	(az Általános Művelődési Központ Ált. Iskolája épületében) Petőfi Sándor u. 12. +3630 527 9671	Medgyesegyháza	(az Általános Iskola és Óvoda épületében) Luther u. 7. +3630 816 4982
Füzesgyarmat	(a Kossuth Lajos Ált. és Alapfokú Művészeti Iskola épületében) Széchenyi u. 2. +3630 527 9701	Nagyszénás	(a Czabán Samu Ált. Isk. és Óvoda épületében) Táncsics u.24/1. +3630 527 9675
Kondoros	(a Petőfi István Ált. Isk., Diákotthon és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény épületében) Iskola u. 2-6. +3630 415 0842	Vésztő	(a Szabó Pál Ált. Isk. épületében) Vörösmarty u. 1-7. +3630 415 8162
Kőrösladány	(a Tükör Lajos Ált. és Alapfokú Művészeti Iskola épületében) Weckheim u. 5. +3630 415 2433	Békés	(a Dr. Hepp Ferenc Ált. Isk. épületében) József Attila u. 12. +3630 280 3025
		Mezőkovácsháza	(a Mezőkovácsházi Csanád Vezér Ált. Isk. és Alapfokú Művokt. Int. épületében) Árpád u. 184. +3630 527 9237

Aki tanul, annak van jövője

Én gyógyíthatatlan optimista vagyok. Hiszem azt, hogy aki érettségizik, aki tanul, annak van jövője. Hiszen csak a tanulásban, csak a munkában lehet hinni igazán – mondja Topolay Elek, a kétszer roma tanulót is tanító SZILTOP Oktatási Kht. igazgatója.

Mi lehetne az a néhány mondat, amellyel össze lehetne foglalni a SZILTOP Oktatási Kht. történetét, célkitűzéseit?

Amikor cégtársammal, Szilasi Györggyel együtt megalapítottuk a SZILTOP Oktatási Kht.-t, nagyon pontosan tudtuk, hogy elsősorban középiskolai oktatással akarunk foglalkozni. Már az alapító okiratunk is tükrözi azt, hogy a lemaradó, a szegény rétegeket próbáltuk felkarolni. Azokat a rétegeket, amelyek valamiért kimaradtak az állami, életkoruknak megfelelő oktatásból. Mi ezeknek az embereknek akartunk második, itt-ott harmadik esélyt biztosítani. Ma is pedagógiai credónk lényege a szegények, a leszakadottak felzárkóztatása.

A SZILTOP Kht.-nak körülbelül 150 iskolája van ország-szerte, pár ezres falvakban és a nagyvárosokban, mint például Győr vagy Budapest, akár több is. Milyen problémákkal kell megküzdeni?

Különböző problémáink vannak, azonban egyvalami közös. A mai világban egyre kevesebb pénz jut az oktatásra. Ezzel nekünk is szembe kell néznünk, a tanárainkat viszont fizetniük kell. Nem tudunk olyan dolgokat csinálni, melyeket néhány évvel ezelőtt még megtettünk – esetleg ösztöndíjat tudtunk a diákjainknak adni, különböző juttatásokban tudtuk őket részesíteni. Ezek a kezdeményezések mára már nagyon visszaszorultak, illetőleg el is tűntek.

Mi győzi meg az embereket arról, hogy például két gyermek szülőjeként, akár 35 évesen iskolába iratkozzon, és le akarja tenni az érettségit?

A gazdasági kényszer. A világ már az ipar utáni állapotot éli, és ebben a világban szakképesítés nélkül már nem lehet semmire sem jutni. Az az ember, aki csak annyira képes, hogy fog egy ásót a kezébe, s azzal kiás egy gödröt, majd onnan a földet odébb lapátolja, nem piacképes. Egyszerűen meg kell tanulnunk különböző szakmákat, különböző képesítéseket kell szereznünk – és nemcsak azoknak, akiknek még érettségijük sincs, hanem azoknak is, akiknek több diplomája van. Manapság tanulás nélkül nem lehet előrejutni a világban.

A jelenlegi gazdasági-társadalmi helyzetben, most főleg a társadalmi részét hangsúlyozva, hiszen Ön nagyon sok diákot és tanárt ismer, azaz közvetlen tapasztalata van ezekről a dolgokról, milyen jövőképe van a fiataloknak, amikor elkezdene egy esti gimnáziumot?

Ha nagyon a személyes véleményemre kíváncsi, akkor azt mondanám, hogy nem szeretnék ma húszéves lenni. Viszont az is igaz, hogy a mai húszéveseknek, huszonöt éveseknek itt-ott több lehetősége van, mint amennyi nekünk volt húszévesen, ezelőtt jó néhány évtizeddel. Jövőkép? A jövőjét mindenki saját maga próbálja eltervezni, alakítani. Ez attól is függ, hogy az illető milyen környezetben nő fel, milyen lehetőségei vannak, azonban ezeket a lehetőségeket meg kell ragadni, ezekért a lehetőségekért meg kell dolgozni. Meghirdetik ugyan a második, harmadik, negyedik esély programot, ezek nagyon szép gondolatok, de ezeket az esélyeket fel kell ismerni, és élni kell velük.

Ön szerint ma mennyit ér egy érettségi?

Az érettségi egy belépő, egy belépő a munka világába. Egy jogosítvány ahhoz, hogy az érettségizett majdan valamit hozzá tudjon tanulni, dolgozni tudjon, és ebből a munkából meg tudjon élni. Magyarország polgári demokrácia, s a polgár egyik legfontosabb ismérve az, hogy a munkájával szerzi meg a családjá és a saját megélhetéséhez szükséges pénzt, sőt ebből a munkából vagyont tud teremteni, amit aztán örököül hagy a gyerekeinek. Ehhez a folyamathoz az érettségi a belépő.

Kicsit távolabban, a mai huszonéves nemzedéknek, akár van érettségje-diplomája, akár még tanul, milyen jövőképe van?

Én gyógyíthatatlan optimista vagyok. Hiszem azt, hogy aki tanul, aki érettségizik, annak van jövője. Hiszen csak a tanulásban, csak a munkában lehet hinni igazán. Nagyon

remélem, hogy ezeknek a fiataloknak, akik hozzánk járnak, és nálunk szereznek érettségit, pozitív jövőképe van. Mondok egy példát. Egy roma fiatal, akiről kimutatták, hogy kisegítő iskolába – régen még így hívták – kell járnia, ma középiskolai tanár. Sokat beszélgettem vele, s meggyőztem arról, hogy próbáljon meg levizsgázni általános iskolában, s jöjjön gimnáziumba. Matematika szakot végzett az egyetemen, ma tanít egy gimnáziumban.

Miben különbözik a SZHITOP Kht. a többi esti iskolától?

Mi egy újféle tanár-diák viszonyt próbáltunk megvalósítani az iskolánkban. Ennek a lényege az, hogy a kötelező továbbhaladás mellett megpróbáltuk mindig akkor kérdezni a diákot, amikor fölkészült már a kérdésre, tehát majdhogynem mindenkinek egyénileg, testre szabottan próbáltunk tanmenetet biztosítani. Ennek az lett az eredménye, hogy nálunk a lemorzsolódás mértéke lényegesen kisebb, mint a hasonló iskolákban. Nem az a célunk, hogy azt tudjuk meg, hogy mit nem tud a tanuló, hanem az, hogy megtudjuk, mit tud.

Van Önöknek egy tervük, a Via Magna névre keresztelt iskola-projekt...

Az egyik legédesebb álmunk ez a Via Magna, magyarra fordítva: nagy út. A lényege az, hogy az európai kisebbségeknek biztosítson különböző lehetőségeket. Egy nagy campust képzelek el, egy több hektáros területet, ahol

óvoda van, ahol iskola van, ahol gimnázium van, ahol kollégium van, ahol sportpálya van – azzal együtt, hogy ez az egész integrálódik a környezetébe, s figyelembe veszi a társadalom vagy közvetlen lakókörnyezete igényeit. A szlogenje valami olyasmi lehetne, hogy „Az óvodától az egyetemig.” Mindenféle oktatással foglalkoznánk, de kiemelt szerepet kapnának az úgynevezett szegényebb, elesettebb, hátrányos helyzetű társadalmi rétegek. Felállítanánk egy kisebbségkutató intézetet is, hiszen a különböző kisebbségek jelenleg elég nagy problémát jelentenek Európában, gondolok itt például Franciaországra, Angliára, Németországra. Nálunk is megvannak ezek a problémák, ezekkel foglalkozni kell, ezeket szociológiai szempontok szerint is kutatni kell. Meg kell ismerünk, körbe kell járnunk, és a tudomány módszertanával fel kell tárnunk, ismertetnünk kell ezeket a jelenségeket. A legfontosabb az, hogy segítsük a diákjainkat, s itt nemcsak lelki segítségről, hanem nagyon komoly anyagi segítségről is szó van. Ilyen kezdeményezések nélkül ezek a problémák nem megoldhatóak.

Ha ez a Via Magna-modell Magyarországon beválik, akkor exportálható lesz Európa többi országába is, mint egy hatékony megoldás a kisebbségi problémakör megoldására?

Nagyon büszke lennék, ha ez így lenne, és nagyon boldog lennék. Ezek a problémák Angliában, Franciaországban sem megoldottak. Úgy érzem, hogy túlnőnek egy-egy nemzeten – ezek már nemzetközi, európai problémák.

SZILTOP-sulik

bővebb információ és szakképzések honlapunkon

www.sziltop.hu

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Borsodnádásd (a Móra Ferenc Ált. Isk. épületében)
Köztársaság út 11.
+3630 416 1749

Onga (a Görgey Artúr Ált. és Alapfokú
Művészeti Iskola épületében)
Görgey Artúr u. 2.
+3630 416 2625

Pálháza (a Pálházi Körzeti Ált. Isk. épületében)
Vásártér út 13.
+3630 416 0048

Putnok (a Serényi László Ált. Isk. épületében)
Bajcsy-Zsilinszky út 28.
+3630 416 1749

Sajókaza (az Általános Iskola épületében)
Ady Endre u. 2.
+3630 416 1749

Szendről (az Általános Iskola épületében)
Petőfi tér 1-3.
+3630 416 2872

Tárcal (a Klapka György Ált. Isk. épületében)
Árpád u. 1.
+3630 416 2053

Tiszahúc (a Tiszahúci ÁMK Arany János Ált. Isk.
épületében)
Széchenyi út 6.
+3630 416 0331

Miskolc (a Földes Ferenc Gimn. épületében)
Hősök tere 7.
+3630 280 3022

Sajószentpéter (a Kossuth Lajos Ált. Isk. épületében)
Kossuth út 195.
+3630 222 4625

Hajdú-Bihar megye

Ebes (az Arany János Ált. és Alapfokú
Művészeti Iskola épületében)
Széchenyi tér 5.
+3630 415 9803

Egyek (az Egyeki Ált. Isk. épületében)
Fő tér 1-3.
+3630 637 9760

Hosszúpályi (az Irinyi József Ált. Isk. épületében)
Szabadság tér 30.
+3630 415 9547

Mikepércs

(a Hunyadi János Köznevelési és
Közművelődési Intézmény épületében)
Nagyvárad u. 1.
+3630 416 0030

Nádudvar

(a Kövy Sándor Ált. Isk. épületében)
Fő u. 133.
+3630 280 3018

Nyírábrány

(az Ábrányi Emil Ált. Isk. épületében)
Iskola u. 8.
+3630 280 3021

Sárrétudvari

(a Jókai Mór Ált. és Alapfokú Művészeti
Iskola épületében) Erzsébet u. 1.
+3630 415 9465

Vámospercs

(az Általános Iskola épületében)
Iskola u. 1.
+3630 280 3021

Debrecen

(a Kőlcsey Ferenc Református Tanítóképző
Ifjúsági iskolájában) Péterfia u. 1-7.
+3630 515 4361

Földes

(a Karácsony Sándor Általános Művelődési
Központ épületében)
Karácsony Sándor tér 6.
+3630 280 3017

Hajdúdorog

(a Móra Ferenc Ált. és Művészeti Iskola
épületében) Tokaji u. 5.
+3630 280 3028

Hajdúsámson

(a Hajdúsámsoni II. Rákóczi Ferenc Ált. és
Alapfokú Művészeti Iskola épületében)
Kossuth u. 2-8.
+3630 816 4977

Komádi

(a Komádi 1. sz. Ált. Isk. épületében)
Iő u. 10-18.
+3630 280 3023

Létavértes

(az Arany János Ált. Isk. épületében)
Árpád tér 10.
+3630 280 3024

Nyírábrány

(az Ábrányi Emil Ált. Isk. épületében)
Iskola u. 8.
+3630 280 3021

Téglás

(a Téglási II. Rákóczi Ferenc Ált. és
Művészeti Iskola épületében) Fényes u. 2-8.
+3630 903 2271

Vámospercs

(az Általános Iskola épületében)
Iskola u. 1.
+3630 280 3021

Második otthonuk a klub

A fiatalság, az aktivitás megőrzésének óhaja és az öregedés félelme mindannyiunkban felfellobbanó érzés, melynek hatása alól senki nem vonhatja ki magát. Tehát nemcsak a test, de a szellem, a lélek fiatalságát is fontos megőrizni. Erre nyújtanak lehetőséget az ózdi Bolyky Tamás úti Idősek Klubjában szervezett foglalkozások, programok.

A kézműves foglalkozások alkotásaiból állandó kiállítást szerveztek

Az Öregek-Fiatalok Házában működő intézményben a tisztaság és a belső világ harmonikus egysége fogadja a látogatót. Szervesen illeszkedik ebbe a közösségi atmoszférába a klubtagok vidám hangulata, valamint a legújabb kiállítás esztétikai élményt nyújtó hatása. A klub mindennapi életéről **Fürjes Józsefné** klubvezető és **Lendvai Györgyné** foglalkoztató, a rendszeres kiállítások szervezője adott tájékoztatást. A kézműves foglalkozások alkotásaiból állandó kiállítást szerveztek, mely arról árulkodik, hogy a klubtagok örömeiket lelik az alkotó munkában. November harmadik hete a magyar népköltészet és népdal hete volt, ennek apropójából *Ki-mit-tud?* vetélkedőt rendeztek.

Mint elmondták, a produkciókból egyértelműen kiderült, hogy fiatalokat megszágyenítő tudással, lelkesedéssel rendelkeznek a többségében 70–85 éves nyugdíjasok. A közösségben jól érzik magukat, s a többi magányos, unatkozó kortársukat is várják a klubba.

Az izoláció elkerülése

– Negyven férőhelyes az intézmény, s jelenleg harmincöt fő a klubtagok szá-

ma. 2008. június elsejétől már az ózdi kistérségből is várjuk a jelentkezéseket. Nemcsak napi háromszori étkezést és felügyeletet, hanem étkezés nélküli ellátást is tudunk biztosítani. A különböző közösségi programok fontosak a tagok számára. Az idős emberek részére nagyon lényeges az izoláció elkerülése, mert itt barátokra lelnek. Szükséges az emberi közösség, hiszen egyre több a magányosan élő ember. Az együttlét, a közösségi tevékenységek enyhítik a hétköznapi feszültségeket, s mentálisan is nagy segítséget jelentenek. A klubtagok egy része a 80 év feletti korosztályhoz tartozik, de ők a legaktívabbak a különböző programokban. Új közösséget találtak maguknak a család mellett.

Az Öregek-Fiatalok Házában lakók közül is többen igénybe veszik a szolgáltatásokat – hangsúlyozta Fürjes Józsefné.

Lendvai Györgyné arról is tájékoztatott, hogy a klub tagjai között nemcsak idős emberek, hanem sérült fiatalok is vannak, így őket is bevonják a klubéletbe. Esetükben biztosítják a felügyeletet – mivel a szülők dolgoznak –, s személyre szabott foglalkozásokat tartanak a részükre.

– Örömmel mondhatom, hogy az idős klubtagok elfogadták ezeket a fiatalokat. November 20-án *Ki-mit-*

A közösségben jól érzik magukat.

tud? vetélkedőt szerveztünk ének (egyéni, kórus), kézműves és versmondás kategóriákban a tagok nagy öröme. Az ominózus versenyen minden versenyző díjat kapott, ezt a Máltai Szeretetszolgálat és a Magyar Vöröskereszt ózdi szervezeteinek segítségével tudtuk megvalósítani. A célunk, hogy az intézményt és környezetét minél otthonosabbá tegyük, s ebben a tagok is aktívan részt vegyenek. Nyitott programokkal próbáljuk a környéken lakó nyugdíjasok kedvét, figyelmét a közösségi rendezvények felé irányítani, ismeretterjesztő előadásokat, teadélelőttöt, egészségügyi felvilágosító programokat tartunk.

Intézményünkben már hagyománynak számít az időszakos kiállítások megszervezése, így az elmúlt években az érdeklődők megnézheték hagyományőrző, szalvéta-, mackó-, baba-, kézimunka-, képeslap-, gyermek- és kegytárgykiállítás-

sainkat. Állandó kiállítás a tagok kézműves munkáiból összeállított tárlat, amelynek megtekintésére elhozták a családtagjaikat is, hiszen ez nyitott program volt.

Nagyon fontos a tagoknak, hogy ez a közösségi élettér fennmaradjon, mert nincs más lehetőség egy idős ember számára, hogy közösségben legyen. Jelenleg az adventi felkészülés időszaka zajlik, mert az advent a Jézus születésére való várakozás, a reménykedés időszaka.

A nyolcvanhárom éves **Molnár Istvánné** Klári néni a klubéletéről a következőképpen összegezte véleményét:

– Három éve járok ide, a rendszeres reggeli tornák mellett felolvasnak nekünk, beszélgetünk és kézimunkázunk. Teadélelőt is szoktunk tartani, de sokat énekelünk és verselünk is. Megtartjuk az ünnepeket, névnapokat, a je-

les napokat. A Ki-mit-tud? vetélkedőn szavalásban én lettem az első, a nóta kategóriában pedig **Hován János** végzett első helyen. A klub a második otthonunk, hiszen nagyon jól érezzük itt magunkat.

Farkas Ottó bácsi a legidősebb klubtag, nyolcvanhat éves. A többi klubtag nevében is megerősített abban, hogy nagyon jó az emberi kapcsolat az intézmény munkatársaival, odafigyelnek egymásra, s a szeretet

erős, összetartó erőt jelent. Nyáron a csoportos séták, szalonnasütések, kertészkedések kellemes kikapcsolódást biztosítanak mindenkinek. Ők is mindennapos résztvevői, alakítói annak a közösségi munkának, ame-

lyet az itt dolgozó munkatársak elhivatottsággal végeznek annak érdekében, hogy az intézményt mindig második otthonuknak érezhessék.

Józsa Zoltán

ÉLET ÉS HIVATÁS

„A remény tápláló gyökere a hit...”

Negyven esztendeje az ózdi hívek szolgálatában

A fiatal **Mag Mátyásnak** már akkor hívogatóbban szólt a harang. Ima, ministrálás, eredményes tanulás, a ház körül és a határban végzett munka jellemezték a mindennapjait.

Olyan egyeki katolikus családban született, amelyben mindig összetartó erőt jelentett a becsület, a vallás. Elérzékenyülve emlékezett vissza arra, hogy gyermekkorának élményei tudatosan elvezették az igaz hitre. Ebben segített az esztergomi ferences gimnázium és az egri teológia sokoldalú képzése, amelyet egyéni művelődéssel törekedett öntudatosabbá tenni. A teológiai évek alatt magán-szorgalommal megtanult gépelni, és tanult zenét is, melyet a szünetben, Egyeken, a nővérek miséin gyakorolhatott. Ez igen hasznosnak bizonyult papi élete folyamán.

Az irodalmi iskolán együtt munkálkodott társaival, akik bizalmukkal tüntették ki, amikor vezetőnek választották. 1965-ben szentelték pappá, első kápláni helye Jászberény volt.

– Első kápláni helyemen még latinul miséztem a hatalmas nagytemplomban.

Beszédeimre akkor is és azóta is egy-egy hétig készülök. Abban az időben igen sokan jártak templom-

Ünnepi előadás az egyik ózdi szociális otthonban.

ba, sok hittanos, sok elsőáldozó. Úgy emlékszem, hogy heti tíz hittanórám volt az iskolában. Ez akkor nagyon dolog volt. Jászberényben

négyen voltunk papok. Az egészséges kápláni hangulat mellett a kötelesség volt a legfontosabb. Beosztott na-

pirend, szolgálat. Volt hat filia, ebből nekem, a legfiatalabbnak jutott négy.

Tudom, hogy mostani papoknak furcsának tűnik,

de kezdetben még kerékpárral jártam a téli zimankós, rossz időkben is. Később már került egy kismotor is... Ózdra 1968-ban érkeztem, ahol törekedtem felizzítani a jézusi tüzet. Ez olyan munka volt, melyet következetes odafigyeléssel és kitartó lelkesedéssel láttam el és nyugdíjasan is végzek. A hit lángját meggyújtani, hogy egy életen át világítson, mutassa a helyes utat, emberséges modort, együttérző stílust igényelt – hangsúlyozta Mag Mátyás atya.

Hivatás és áldozatos munka

Az Ózdi I-es plébánián eltöltött két évtizedes papi élete volt pályája csúcsa, a teljes kibontakozás időszaka.

Az ózdi emberekben mélységes és őszinte hitet tapasztalt. Családokat látogatott, s az érvelések után mindig azt tapasztalta, hogy Istenre, hitre, vallásra, erkölcsös életre szükség van.

Ennek eredményeként szedegette össze elsőáldozáshoz, bérálkozashoz a gyerekeket, és belőlük került ki a ministránsok igen szép serege, akiknél ministránsavatást rendezett. Ózdi és uraji fiatalokból két beatzenekar alakult akkoriban. Rendszeresek voltak a beatmisék, de ellátogattak vidékre és búcsújáró helyekre is. Búcsúba évente egy-két alkalommal mentek, legalább két busszal, idősebbekkel és fiatalokkal egyaránt. Ózdon a ministránsok, hittanosok házait, Urajban pedig minden házat megszentelt; ez volt egyben a családlátogatás is.

– Hittankönyvek helyett gépeltem, gépeltük a legfontosabb tudnivalókat. Diavetítővel vetítettem az Ó- és az Újszövetséget, hogy a gyerekek minél többet tudjanak. Karácsonyi és húsvéti misztériumjátékokat rendeztünk. Édesanyjáról emlékeztünk meg, sok gyermekkel vártuk a Mikulást. Önvizsgálóan mindig tudtam, hogy hol állok Isten és az emberek előtt, mert mindig felkészült hivatástudat

hajtott, a közvetlen jézusi természetesség, mely született naturám.

Hat iskolában tanítottam a hittant, s a helyi újságnál vezettem az egyházi rovatot is. Volt tanítványaim orvosok, mérnökök, tanárok, javaslatomra tizenötven végeztek egyházi iskolákban és négyen a pesti kántorképzőn. Az életet hivatásnak és áldozatos munkának tartom. Ebbe soha nem tudtam belefáradni. Most is a Bibliából, hivatásomból és a múlt becsületes, igazságot kereső tartalmából élek. Nyugdíjasan még inkább jut idő az önművelésre. Néha újságokban jelennek meg cikkeim. Tele vagyok témákkal, jövőt építő gondolatokkal, melyeket megosztok a szociális otthonokban élőkkel, a kórház betegeivel, akiket rendszeresen felkeresek. Misézek nekik, és a megfelelő ünnepekre emlékezünk.

Hiszem és vallom, hogy a mai világ viharos tengerén hanykolódókat is Jézus, a keresztény eszmék hite mentheti meg. A remény tápláló gyökere a hit, a mi hitünk, amely meggyőzi a világot. Éppen most kellene

több szeretet, ebben a gondokkal túlterhelt világunkban. Minden korosztályhoz van küldetésünk. Mondhatjuk, hogy sokan erőtlennül bolyonganak ebben a világban. Felborult a test és lélek egyensúlya a lélek rovására. Csak az tud mást erősíteni, aki maga is erős. Van munkánk önmagunkban és a ránk bízottak felé is.

„Maradandó hitet adtam”

Mátyás atya azt is hangsúlyozta, hogy az Isten által teremtett és megváltott ember odafigyelést igényel, bármilyen származású is. Ez a megkülönböztetés nélküli emberség, szeretet vezérelte a roma családok és gyermekeik felé. Meglátta fogékonyságukat az Isten, a valás felé.

– Sok roma kisgyermeket kereszteltem, így a későbbiekben felkerestem családjaikat, a hit lehetőségét nyújtottam nekik oktató tevékenységgel. A telepek melletti réten focizással kapcsolódtunk. Később kö-

zösen egyházi énekeket énekelünk, gitároztunk, és a felhőtlen együttlét nagy öröm volt mindenki számára.

Minden kezdeményezésem az Isten felé vezető út kezdete volt, mely úton minden embernek a parancsok és törvények betartásával kell előrehaladnia. Tiszta udvart, rendes házat! – sokat elmondtam a hittanórákon abban az iskolában, ahol többségében roma fiatalokat tanítottam. Legyen az otthonaikban, de szívükben, lelkükben is tisztaság. Ezt is tanulni kell, mint a focizást, a gitározást. Jézus jóra tanít minden embert, hogy gyarlóságaink ellenére minél jobb emberek legyünk.

Hittankönyveket ajándékoztam a gyerekeknek, videón roma családoknál szentírást vetítettem, magyaráztam nekik Jézus életét.

Megannyi oktatás, ezernyi élmény, elsőáldozások alkalmával sok roma gyermek és népes rokonsága jelent meg templomunkban. Úgy érzem, maradandó hitet adtam számukra.

Józsa Zoltán

VETÉLKEDŐ

Ki-mit-tud? – Erről szól az élet

A „Szarvasi Fiatalok a Holnapért” Civil Cigány Egyesület cigány-magyar nyelvű Ki-mit-tud? vetélkedőt rendezett 2008. november 15-én, Szarvason. A rendezvénynek a Vajda Péter Művelődési Központ színházterme adott otthont.

Néhány szó az egyesületről

A „Szarvasi Fiatalok a Holnapért” cigány civil szervezetet a helyi cigány kisebbségi önkormányzat kultúrfe-

lőse, Jónásné Rácz Krisztina 2007-ben alakította néhány társával együtt. Szerecsés ötletnek bizonyult a kezdeményezés. Megtalál-

ták az utat a helyi fiatalokhoz. A tanítónő, Jónásné ügyesen mozgósítja a fiatalokat, tanítványai példaképet látnak benne: érdemes tanulni. Ha valamelyik iskolás

gyereket megkérdezzük: „Mi leszel, ha nagy leszel?”, az első válasz: „Tanítani szeretnék.” Már azt vártam, hogy hozzátesszik: úgy, mint Kriszti néni.

A szervezet fiatalokból verbuválódott. Rendezvényeikre az iskolás gyerekek és az idősek egyaránt eljönnek, ami természetes, hiszen Krisztiék őrzik a helyi cigány hagyományokat, és összejöveteleiken mindig vidám hangulatot teremtenek. 2007 óta ez a Ki-mit-tud? az ötödik nagyszabású rendezvényük.

A Ki-mit-tud?-ot a Vajda Péter Művelődési Központ színháztermében rendezték. Köszönet illeti **Csasztvan András** igazgatót a hely biztosításáért, a rendezvény szervezésében nyújtott segítségért és a propagálásért. A Szarvasi Programfüzetben előkelő helyen ajánlották a Ki-mit-tud?-ot, nem csoda tehát, hogy megtelt a művelődési központ nagyterme.

Néhány mondatot arról, ami a rendezvényben nekem különösen tetszett:

Tetszett, hogy kétnyelvűként – cigány és magyar nyelvűként – hirdették az összejövetelt, és a kétnyelvűség végig megmutatkozott a műsorban.

Tetszett, hogy a megnyitó üdvözlőbeszédei rövidek, tömörek, lényegretörőek voltak.

Tetszett, hogy a környékbeli cigányokat közvetlenül értesítették a rendezvényről, melynek eredményeként több cigány kisebbségi önkormányzat is benevezte a saját kultúrcsoportját; így Gyomaendrőd, Körösnagyharsány, Tótkomlós és Orosháza is képviseltette magát a rendezvényen.

A műsort **Tóthné Raffael Ágnes** vezette, aki ötletes összekötő szövegeket rögtönzött, ügyesen kitöltve a műsorszámok közötti időt. Jónásné és a rendezőket dicséri, hogy jól szerkesztették egymás után a vetélkedő számaint, összefüggő, élvez-

hető műsort varázsolva ezáltal a színpadra.

A köszöntőkről

Mint Jónásné elmondta, varakozáson felüli volt a Ki-mit-tud?-ra jelentkezők szá-

jezte ki a cigány civil szervezetnek létrehozása és működése kapcsán, hiszen az ilyen és ehhez hasonló szervezetek mozgatják a várost.

Köszöntőjét egy helyi történettel – amolyan anekdotával – folytatta: egy alka-

mutassátok meg a ti értékeiteket!” – kérte.

A polgármester négy könyvet ajándékozott a jól szereplő versenyzők részére.

Dógi János, a Békés Megyei Cigány Önkormányza-

ma, mintegy ötvenhárom műsorszám vett részt a vetélkedőn. A rendezvényhez szükséges anyagiakat pályázaton nyerték.

Egyedüli kezdeményezés volt ez, hiszen Békés megyében civil cigány kisebbségi szervezet eddig még nem tartott kétnyelvű Ki-mit-tud?-ot. „Mi hagyományt szeretnénk teremteni” – mondta.

Balog József, a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat tagja cigány nyelven köszöntötte a jelenlévőket.

Babák Mihály polgármester megjelenését örömmel és tisztelettel fogadták a résztvevők. Büszkéek voltak rá, hogy megjelenésével rangot adott a rendezvénynek. A polgármester örömét fe-

lommal társaságban beszélgettek, ahol két vélemény alakult ki: az első szerint Babák Mihály szereti a cigányokat, a második szerint Babák Mihály nem szereti a cigányokat. Erre reagálva ő elmondta, hogy Szarvason nem magyarok és cigányok élnek, hanem tizennyolcezer szarvasi polgár, és mint polgármester valamennyiük boldogulását segíti – mindig, hogy milyen nemzeti-ségűek. Az olyan trehány, haszontalan embereket viszont nem szereti, akik semmit nem tesznek a közösségért, ugyanakkor csak kapni akarnak, és elvárásaik vannak – mondta.

Köszöntője zárásaként szólt arról, hogy a szlovák, a magyar, a cigány másként örül, vigad, hiszen mindegyik közösség őrzi a maga hagyományait. „Ti itt most

tok elnöke hangsúlyozta, hogy örül a kétnyelvű műsornak. Mint mondta: nem kell a cigányokat szeretni, el kell fogadni őket. „Mi is magyarok vagyunk. A környező országokban is magyarként emlegetik a cigányokat, hol jó, hol rossz szándékkal.” Hangsúlyozta, hogy a cigány kultúrát mindenki szereti, a magyar ember is cigányzenére mulat.

A Ki-mit-tud? zsűritagjainak (**Rajkiné Gicsi Mrika**, **Bakró Erzsébet**, **Csép Ödön**, **Balog József**, **Idul János**) nehéz dolguk volt az értékeléskor, hiszen az 53 műsorszám mindegyike színvonalas volt. Külön kiemelem a verseket, melyek közül a legtöbb magyar költők műve volt. A szereplők ezzel bizonyították, nem zárkoznak be saját

népük kultúrájába, nyitottak más népek értékeinek befogadására is.

A műsorszámok értékelésétől függetlenül külön kiemelem a budapesti **Tatárka Nikolett** tangóharmonikajátékát, a körösnagyharsányi

Tűzrózsák tánccsoport előadását és **Romhányi Barbara** hegedűjátékát, aki a Mennyből az angyal című dallal igazi karácsonyi hangulatot varázsolt a színpadra.

A szereplők életkora 6–19 év volt. Külön öröm volt

számomra, hogy a nézőtéren is nagyon sok kicsi gyermek élvezte az előadást, már a kétévesek is dudorászták a dalokat és lépegettek a tánc ütemére – lesz tehát utánpótlás.

Az eredményhirdetésekor mindenki emléklapot kapott, ezáltal is emlékeztetessé téve a résztvevők számára e napot. Tudom, sokáig megőrzik a fiatalok, mert emlékezteti őket a vidám, sikeres délelőtti.

Az eredményhirdetésekor öt kategóriába sorolták a résztvevőket.

A helyezettek:

Versmondás

- I. helyezett: Rostás Lajos
- II. helyezett: Rostás Ödön
- III. helyezett: Nagy Lajos Zsolt

Ének

- I. helyezett: Meggyesi Hajnalka
- II. helyezett: Kókai Erika
- III. helyezett: Raffael Péter

Cigányzene

- I. helyezett: Folk express, Gyomaendrőd
- II. helyezett: Terno ilo, Szarvas
- III. helyezett: Romhányi Barbara

Tánc

- I. helyezett: Balog Alex
- II. helyezett: Balog István és Miranda
- III. helyezett: Dzsessz görli

Csoportos tánc

- I. helyezett: Balog István és Miranda
- II. helyezett: Roma lányok
- III. helyezett: Tűzrózsák

A sok különdíjat – amely szarvasi szervezetek adománya – felsorolni is nehéz lenne. Érdekes megoldás volt, hogy a rendezvény legfiatalabb és legidősebb szereplője is különdíjat kapott.

A vetélkedő befejezéseként Jónásné Rácz Krisztina azzal a reménnyel búcsúzott a résztvevőktől: „Jövőre találkozzunk.”

Wuscher Anna

A képek illusztrációk.

Tanuljunk cigányul!

Új rovatunkban azoknak szeretnénk kedvezni, akik még nem tudnak, de szeretnének megtanulni cigányul. Terveink szerint a sorozat végére alapfokon elsajátítható lesz a nyelv. Észrevételeiket, javaslataikat Szerkesztőségünk címére várjuk.

O krechuno thaj le Jivendesko Manush

Ande decemberi duj bare dyes si, so zurales kamen le shavore. Anglunovar pe shovto dyes avel le jivendesko manush, kon podarka ingrel le lashe shavoreng. Pe panzhto dyes ratyine le cine shavore uzhare le kherr thaj avri shuven andej felyastra. Le jivendesko manush ratyine andel shavorengo kherr podarki shuvel. Mashkar le podarki si guglo, chokoladevo, mandarino, naranzho, kekso. Detehara le shavore rakhen ando kherr o guglipe. Le cine shavore inke chi zhanen, hoj naj Jivendesko Manush, le podarki le shavorengi dej thaj dad shuven ando kherr.

Vi o krechuno ande decemberi si. Krechune butivar del o jiv, ba si, kana „kalo krechuno” si. Atunchi phenen le manusha, hoj „kalo krechuno”, kana chi del o jiv, thaj kana del, atunchi „parno kerchuno” si. Le shavore chi zhan krechune andej shkola, vakacija sile. Von keren anda o jiv jivuno manush thaj jivuno glonto. Le jivune manushesko nakh anda ropaj si. Pe lesko shero jekh dulmutani piri, ande lesko vast shilava shuven le shavore. Krechune le manusha tordyaren khere krechunosko kasht. Von kinen po foro jekh shukar braduno kasht thaj ande decemberi pe bish thaj shtarto dyes ratyine disura anda glazha, guglo, somnakuno akhor thaj kver disura shuven po kasht.

Tela o kasht podarki shuven le shavoreng. Si kothe cino vurdon, shukar papusha, cini rotala, loli labda, gada. Le shavore kade gindyisaren, hoj le podarki o Del, vaj le Jivendesko Manush ingerdas. Le bare aba zhanen, hoj le podarki kathar lengi dej thaj lengo dad len.

Krechune le manusha fajno xamasko keren thaj akharen le nyamon. Kethane si e familija.

E dej thaj e cini Zhuzhi vorbisaren:

– Dale, kana avel aba le Jivendesko Manush?

– Muri Zhuzhori, inke efa ratya trubul te soves thaj maj avel.

– Atunchi inke zurales but trubul te sovav!

– Nichi, najtu chachipe. Le efa ratya sigo zhantar! Sostar azhukares le Jivendeske Manushes?

– Me iskirisardom leske jekh lil, thaj manglom mange ando lil jekh kale balengi papusha thaj jekh bari loli labda parne pettyonca.

– So gindyisares, lashi sanas khere thaj andej ovodi? Ke numa atunchi ingrel tuke variso le Jivendesko Manush, te lashi sanas.

– Me lashi somas. Tu zhanes, butivar zhutisardom tuke, kana uzhardan o kher! Thaj vi andej ovodi kode kerdom, sar la ovodaki neni phendas.

– Mishto-j! Atunchi vi me kade gindyisarav, hoj ingrel tuke podarka le Jivendesko manush.

A karácsony és a Téliapó

Decemberben két ünnep van, amit nagyon szerettek a gyerekek. Először hatodikán jön a Téliapó, aki ajándékot hoz a jó gyerekeknek. Ötödikén este a kis gyerekek kipucolják a csizmájukat és kiteszik az ablakba. A Téliapó este a gyerekek csizmájába ajándékot tesz. Az ajándékok között van édesség, csokoládé, mandarin, narancs, keksz. Reggel a gyerekek megtalálják a csizmában az ajándékokat.

A kis gyerekek még nem tudják, hogy nincs Téliapó, az ajándékokat a gyerekek szülei rakják a csizmába.

A karácsony is decemberben van. Karácsonykor sokszor esik a hó, de van, amikor „fekete karácsony” van. Akkor mondják az emberek, hogy „fekete karácsony”, amikor nem esik a hó, és amikor esik, akkor „fehér karácsony” van. Karácsonykor a gyerekek nem mennek iskolába, szünet van. Hóból hóembert és hógolyót csinálnak. A hóember orra répából van. A fejére egy régi lábast, a kezébe seprűt tesznek a gyerekek. Karácsonykor az emberek karácsonyfát állítanak otthon. Ők vesznek a piacon egy szép karácsonyfát és december 24-én este üvegdíszeket, édességet, arany diót és más díszeket tesznek a fára. A fa alá ajándékokat tesznek a gyerekeknek. Van ott kis autó, szép baba, kis kerékpár, piros labda, ruha.

A gyerekek úgy gondolják, hogy az ajándékokat a Jézuska vagy a Téliapó hozza. A nagyok már tudják, hogy az ajándékokat a szüleiktől kapják.

Karácsonykor az emberek finom ételeket készítenek és meghívják a rokonaikat. Együtt van a család.

Anya és a kis Zsuzsi beszélgetnek:

– Anya, mikor jön már a Téliapó?

- Zsuzsikám, még hetet kell aludnod, és jön.
 – Akkor még nagyon sokat kell aludnom!
 – Nem, nincs igazad. Hét éjszaka gyorsan eltelik! Miért várod a Télapót?
 – Írtam neki egy levelet, és kértem a levélben egy fekete hajú babát és egy nagy piros labdát fehér pöttyökkel.
 – Mit gondolsz, jó voltál itthon és az óvodában?
 – Én jó voltam. Te tudod, sokszor segítetted neked, amikor takarítottál! És az óvodában is úgy csináltam, ahogy az óvó néni mondta.
 – Jól van. Akkor én is úgy gondolom, hogy hoz neked ajándékot a Télapó.

Szavak:

krechuno (hn)–karácsony	ropaj (hn)–répa
krechune–karácsonykor	dulmutano, -i, -e–rég
Jivendesko Manush–télapó	piri (nn)–fazék
decemberi–december	shlilava (nn)–seprű
baro dyes–ünnep	tordyarel–állít
anglunovar–először	krechunosko kasht–
podarka (nn)–ajándék	karácsonyfa
kherr (hn)–csizma	braduno kasht–fenyőfa
shuvel–tesz	fajno xamasko–finom étel
felyastra (nn)–ablak	nyamo (hn)–rokon
mandarino (hn)–mandarin	azhukarel–vár
naranzho (hn)–narancs	iskirisarel–ír
kekso (hn)–keksz	kale balengo, -i, -e–feketehajú
del o jiv–esik a hó	papusha (nn)–baba
vakacija (nn)–szünet, vakáció	labda (nn)–labda
jivuno manush–hőember	pettyo (hn)–petty
jivuno glonto–hógolyó	ovodi (nn)–óvoda
nakh (hn)–orr	gindyisarel–gondol

Jivendesko Manush–télapó

Nyelvtan:

55. Főnévből alkotott tulajdonságok

Vannak olyan tulajdonságok, amelyeket főnevekből alkotunk. Ezek általában nem önállóan állnak, hanem ahhoz a főnévhez, melyből alkotjuk őket, még tartozik valamilyen jelző, pl.: jószívű, hosszú hajú, kék szemű, kétéves stb. Önállóan nem sok értelme lenne általában a főnévből alkotott tulajdonságnak. A cigány nyelvben úgy tudunk legkönnyebben melléknevet „csinálni” egy főnévből, hogy birtokos esetben tesszük, és máris kapunk egy háromalakú főnevet. **Pl.: jilo–szív.** A birtokos esete: **jilesko, -i, -e.** Ha elé tesszük a jó melléknevet, amit természetesen egyeztetünk a hímnemű, egyes számú és ragozott főnévvel. **Pl.: lashe jilesko, -i, -e.** Arra oda kell figyelni, hogy azokat a főneveket, amelyből logikusan több van, mint egy, azokat többes szám birtokos esetben kell tennünk. **Pl.: fekete hajú–kale balengo, -i, -e.**

56. Idegen eredetű szavak

A cigány nyelvben is egyre több újonnan átvett idegen szó van, akár a magyar nyelvben. Az idegenből átvett szavak képzésének általában az a szabálya, hogy a mássalhangzóra végződő szavak végéhez egy „o” betűt, a magánhangzóra végződőkhöz „vo” végződést teszünk. **Pl.: keksz–kekso, busz–buso, telefon–telefono, csokoládé–chokoladevo, metró–metrovo.** Ezeknek az idegen eredetű szavaknak ellentétben a többi hímnemű főnévvel – „ura” a többes száma. **Pl.: taksivo–taksivura, mandarino–mandarinura.** Az „ura” végződés csak alanyesetben marad meg, ha már ragozzuk a főnevet, eltűnik és csak a ragban lévő „o” utal rá. **Pl.: buso–busoša, busura–busurona.**

Feladatok:

- Alkossunk főnévből tulajdonságokat:**
kétórás, hároméves, tíznapos, nagy lábú, kis orrú, szép szemű, nagy fülű, reggeli, egyhetes, nagy hajú, öt hónapos.
- Fordítsuk le az alábbi mondatokat cigány nyelvre!**
A testvérem fekete hajú. Az esti busszal akarok én is haza utazni. Veletek megy a testvéred is? A barátoddal akarunk mi is beszélni, mert ő tudja, hány óra az út Szegedre. A nagy lábú fiúnak nem tud az anyukája cipőt venni a boltban.

(Részlet Géczy József „Shukar romani shib” című jegyzetéből)

Bokszí és Tulpica

cigány népmesék

Sáfár Sándor és Wuscher Anna gyűjtése - 2. rész

buzgóbbak már vitték volna a virágot a kis kápolnába, mert ott az előtérben ravatalozták fel a koporsót. Hanem az igyekvők gyorsan, ijedten visszafordultak. A koporsót meg sem lehetett közelíteni, ugyanis a tetején ült egy Tulpica. A koporsót körbeállva pedig, kártyáztak az ördögök. Csak úgy döngött a koporsó, úgy csapkodták a lapokat: negyven, snap-szer...

Elérkezett a vasárnap. A temetésből persze nem lett semmi, mert se a király, sem a halottvivők nem mertek bemenni a kápolnába.

– Rettenetes szégyen! Rettenetes szégyen! – hajtogatta a király, míg az egyik főúr meg nem unta, s le nem állította a siránkozást.

– Fenséges király! Nem sopánkodni kell itt, hanem intézkedni!

– Mit intézkedhetek én az ördögök meg a Tulpica ellen?

– Mit? Mit? Hát doboltassa ki, hogy annak adja a lányát meg a fele királyságát, aki elzavarja a koporsó mellől az ördögöket meg a Tulpicát.

– Hogy ez nekem nem jutott eszembe! Hiszen már egyébként is ideje lenne férjhez adni a királykisasszonykát.

– Hát akkor mire várunk?

Szóval már a király doboltatta

is, hogy annak adja a lányát meg a fele királyságát, aki elzavarja a királyné koporsója mellől az ördögöket is meg a Tulpicát is.

Bizony nem tolakodtak a legények. Hallja a dobolást Bok-

szi is. Mondja a kisbírónak, hogy ő megpróbálkozik a dolgokkal.

– Tessék! Lehet próbálkozni!

Bokszí elballagott a kápolnához.

– Először bekukucskálok, mert lehet, hogy az egész csak kitaláció.

Így is tett. Bekukucskált a kulcslyukon. Meggyőződött róla, hogy bizony a sok ördög meg a Tulpica nem kitaláció. Persze nem

úgy van, hogy csak ukk-mukk-fukk, gyerünk fejjel a falnak. A tetejébe még nyomában van a tömeg, ez a bámészkodó banda. Ésszel kell itt gondolkodni! Mindezt alaposan ki kell okoskodni, ne érje meglepetés az embert!

A bámészkodók legnagyobb csodálkozására Bokszí nem ment be a kápolnába, hanem az erdő felé vette az utat. Az erdő szélén leült egy tuskóra, s jártatta az esztét. Egyszer csak azt veszi észre, hogy ráesteledett.

– Ez így pont jó! A sok bámészkodó elment aludni. Nézzük, mihez kezdhetünk!

Fejébe csapta a zsíros kalapot, ment a kápolnaajtóhoz. Belesett.

– Hát ezek jól bírják szuflával! Még mindig tart a kártyaparti. – Ebben a pillanatban véletlen meglökte Bokszit egy kis ördög, mert nyitni akarta a kápolnaajtót, s a kalaptól nem látta Bokszit.

– Éppen jókor jöttél! – csípte nyakon Bokszí a kis ördögöt. – Na komám, én téged ide kipányvázlak a fához, mint a lovat. Hogy hívnak?

– Luci Feri. Könyörgöm, ne köss ki, mert ha itt hagysz kikötve, éhen, szomjan halok.

– Elengedlek én egy szempillantás alatt, ha megígéred, hogy szolgám leszel. Járod velem a világot, és nyomod a fűjatót. Most

pedig azonnal megmondod, hogy mitől félnek a testvéreid, hogyan tudom őket hazazavarni. Bántani nem fogom őket.

– Megígérem, szolgálak leszek, de azt ne kívánd tőlem, hogy mindig melletted legyek. Ha hívsz, ha csak a nevemre gondolsz, én rögtön ott leszek. A testvéreimet meg könnyen megugraszthatod, ha szentelt vízzel keresztet fröcskölsz rájuk. De el ne áruld, hogy én beszéltem ki, mert vége az életednek.

– Megegyeztünk. Ha hívlak, rögtön ott teremsz! Most pedig futás hazáig.

A kis ördög, Luci Feri boldogan szaladt haza. Bokszi pedig benyitott a kápolna hátsó ajtaján. A sekrestyéhez ment. Ott megfogta a pap szentelőjét és belépett a kápolnába, onnan az előtérbe. Természetesen a zsíros kalap a fején, ezért sem az ördögök, sem a Tulpica nem látta. Csak a szentelt vízzel rajzolt keresztet érezték. Tűzoltófecskeendővel nem lehetett volna úgy szétspriccelni a társaságot, mint ezzel. Futott mindegyik ördög, amerre látott. Bokszi elkapta Tulpica hátán a bőrt. Megrázta. A bőr a kezében maradt, s előtte állt teljes életnagyságban a királykisasszony. A Tulpica-bőrt Bokszi a gyertya lángján teljesen elégette.

– Hát akkor menjünk apádhoz, a felséges királyhoz. Annak ígért téged meg a fele királyságát, aki megszabadít.

– Mehetünk!

Luci Feri eléjük toppant.

– Hoztam nektek egy fürt szőlőt. Egy-egy szemet egyetek meg, akkor senki meg nem ronthat benneteket, senkinek nem lesz hatalma felettetek. A maradék fürtöt madzaggal kössétek az ajtó fölé. Ha rossz lélek akar bemenni hozzátok, a szőlőfürt úgy fog csengeni, mint a Svarc botos csengője.

Megették az egy-egy szem szőlőt. Luci Feri elköszönt, ők meg hazaérkeztek a palotába.

Nagyot nézett a király, amikor meglátta a lányát Bokszi-val.

– Felséges király úr! Bokszi a nevem. Elzavartam az ördögöket. A Tulpica pedig a királykisasszony volt személyesen. Megszabadítottam az átoktól. Kérem a megígért fizetséget!

A király a fejéhez kapott.

– Te Szent Isten! Cigányhoz adjam a lányomat, mégpedig olyan cigányhoz, aki olyan fekete, hogy a többiek Bokszi-nak hívják? Bokszi fiam! Nem lehetne más-képpen megegyezni? Adok egy zsák aranyat, egy hátaslovet, és szerzek hercegkisasszonyt feleségül.

– Én nem alkudoztam, amikor teljesítettem a király úr feltételeit.

Az urak sajnálták nagy szorultságában a királyt. Hanem ebben a pillanatban lépett be a pap, a kántor meg a pakulár.

– Felséges király úr! Ez a cigánylegény elhappolta előlünk a szerencsénket. Mi is teljesítettük volna a feladatot, de ő elsiette.

– Na látod, Bokszi fiam?

– Könnyű utólag okosnak lenni!

– Most mitévők legyünk? – fordult a király ahhoz a főúrhoz, aki azt a bolond tanácsot adta, hogy a lányát ígérje az ördögök elzavarásáért.

Nem hiába volt ez a legokosabb főúr a palotában, most is kitalált valami okosat.

– Rendezzünk vetélkedőt, kérőknek táncversenyt.

– Legyen! – mondta a király.

A pap, a kántor meg a pakulár már járta is versenyben. Bokszi azonban egy darabig csak nézte a táncolókat. Akkor szól neki a király.

– Hát te?

– Bolond ember az, aki jobban akar táncolni, mint ahogy tud.

Majd meglátom, ezek meddig bírják szuflával, akkor jövök én.

Harmadik nap kezdett fáradni a pap, a kántor meg a pakulár. Akkor Bokszi volt a sor. Úgy táncolt, mint a hájder ménkű. Még cigány sem tudta volna úgy járni, mint ő, nemhogy magyar. Hanem váratlanul gondolt egyet.

– Mit fognak ezek engem méricskélgni paphoz, kántorhoz, pakulárhoz! Luci Feri! Most légy okos!

Abban a pillanatban ott termett Luci Feri. Kénköves füstöt fújt a három vetélytársra. Azok egy szempillantás alatt kőszoborrá változtak.

Most aztán már nem volt mit válogatni a királynak meg a királykisasszonynak. Egyedül maradt kérőnek Bokszi.

– Keren so kamen! – mondta a király. Nem tehettek mást, megtartották a lakodalmat. A papot meg a kántort kitették a kapu elé szobornak, a pakulárt meg a kastélykertbe. Mutogatták a szobrokat a hét országból, hét megyéből érkező vendégeknek. Magyarázták, hogy híres mesterek készítették a szobrokat a lakodalomra. Véletlen sem árulták el a kővéváltoztatást. Hogyne! Akkor többet nem merészkedne vendég a házhoz.

Hogy igaz, amit elmondtam, azt megnézhetitek a királyi kastély bejáratánál meg a kertben. Mai napig ott áll a három szobor. Én tegnap néztem, mintha csak élne most is a pap, a kántor meg a pakulár.

Mesélő:

Rostás Gusztáv, 55 éves

A gyűjtés időpontja:

1992, Szarvas

Szómagyarázat:

Keren so kamen = legyen, ahogy akarjátok, szeretnétek.

Tulpica = elvadult nőstény macska.

– vége –

Boksi haj Tulpica

romane paramichii

Safar Sandoreske thaj Wuscher Annake kidipe - 2. kotor

Le manusha, kon anglal avile aba igerdinesas le luludya ande cinyi khangeri, ke kotho anglal shutte avri le mulesko kasht. De le anglune sigo, darajves palpale boldepe. Kaj o kasht chi na chi resle pashal, ke opral beshlas jekh Tulpica. Krujal o kasht pale kartyasa keldepe le benga. Feri kade basholas o kasht, kade shinenas le katyi: shtarvardesh, shnapser...

Avilas o kurko. Ande o praxope chi avilas khanchi, ke chi o kraj, chi kon le mules ingren chi tromajle ande cinyi khangeri te zhan.

– Zurales baro lazhave! Zurales baro lazhave!
– phenlas o kraj, mīg o jekh baro raj chi rucisardas, haj chi tordyadas tele a roviipe.

– Baro Kraj! Na te rovas trubul kathe, trubul te keras variso!

– So shaj kerav le bengenca thaj la Tulpicasa?

– So? So? Cipisar avri, hoj kodoleske des tya sha, thaj tyo dopash krajipe, kon nashavel pasha o kasht le bengen haj la Tulpica.

– Hoj kado mange chi avilas anda muri godyi! Ke aba vi kade ande vrama avlas romeste te dav la krajaskinya.

– Haj atunchi pe soste azhukaras?

O kraj aba vi avri cipindas, hoj kodoleske del peska sha haj pesko dopash krajipe, kon nashavel pashal la krajaskinyako kasht vi le bengen thaj vi la Tulpica.

Le terne shave chi pizde opre jekhavres. Asunel kado vi o Boksi.

Phenel le cine mujaleske hoj voj zumavelpe le butyasa.

– Le, shaj zumavestu!

Boksi gelas kaj cinyi khangeri.

– Anglunes andre dikhav, ke shajke, hoj kado intrego avri rakhle.

Vi kade kerdas. Andre diklas pe kilyaki xiv. Dikhlaskes jakhenca, hoj le but benga thaj e Tulpica na avri rakhipe si. De na

kade si, hoj ukk-mukk-fukk, zhas sheresa le zidoske. Inke kathe si le but zhene anda leski vurma, kon dikenles, so kamel te kerel. Godyasa trubul te gindilpe! Sogodi avri trubul te godyavarel, te na resel nasul butyi le manushes!

Le manusha kon diknasles chudisardinepe, hoj chi gelas andre ande cinyi khangeri, ke karing o vesh las pesko drom. Pe vesheski agor tele beshlas pe jekh kotor kasht, thaj phiravdas peski godyi. Jekhar kodo las sama, hoj pe leste ratyilas.

– Kado tumna lasho si! Le but manusha gele te soven. Dikhas, so shaj keras!

Ande pesko shero shindas le chikinalo kolopo, gelas kaj khangerako vudar. Andre dikhlaskes.

– No, kadale mishto birinpe. Vi akanak inkrel la kartyako khelipe. – Atunchi pizdas le Boksos jekh cino beng, ke kamlas te putrel la khangerako vudar.

– No, mishto-j kaj avilan! – xutyirdas korratar o Boksi le cine benges. – No, me kathe phandavtu kaj o kasht sar le grastes. Sar bushos?

Luci Feri. Mangavtu na phandema avri, ke kathe te mukhesa man avri phandes, mérav troshatar, bokhatar.

– Mukhavtu me sigo, te colaxares, hoj muri sluga aves.

Phires manca e luma, thaj pizdes o phurdavari. Akanak sigo phen mange, hoj kathar so daran tye prhala, sar zhanav khere te nashavavle. Chi azbav len.

– Me colaxarav, hoj tyiri sluga avo, de kodo na mang mandar, hoj sogodi pasha tute te avav. Te akharesama, te pe muro anav gindyisa, me kothe avo. Mure phralen shaj daraves, hoj sunto pajesa trushul shines pe lende. De te na phenes avri, hoj me phendom, ke agor si tye trojoske.

– Vordisardam. Te akharavtu kothe aves! Akanak pale nash zhi khere.

O cino beng, Luci Feri baxtales nashlas khere. Boksi andre puterdas pe la cinyi khangerako paluno vudar. Kaj shekreshtye gelas. Kothe xutyirdas o sunto paji thaj andre gelas ande cinyi khangeri, kothar ande angluno than. Pe lesko shero o chikinalo kolopo si, kade chi le benga, chi e Tulpica chi dikhlina les. Numa le sunto pajesa shuto troshul hatyardine. Line te nashen le banga, kon karing dikhlas. Boksi xutyirdas pe la Tulpicako dumo e morchi. Vazdasla. E morchi ande lesko vast ashilas, thaj angla leste tordyilas chachikanas e krajaskinya. La Tulpicaki morchi Boksi phabardas intrego pe memelyi.

– Atunchi aven kaj tyo dad, kaj o baro kraj. Kodoleske del tut, thaj pesko dopash krajipe, kon avri slobodisareltu.

– Shaj zhas!

Luci Feri angla lende xutylas.

– Andem tumenge jekh kotor drak. Jekh-jekh kotor xan, atunchi khonyik nashtig rumusareltume, khonyikas chi avla maj bari zor opral pe tumende. So ashel drak thavesa phanden opral po vudar. Te nasul dyi kamel andre te zhal tumende, le draka kade bashona, sar o Svarc rojako bashaimo.

Xale jekh –jekh kotor drak. Luci Feri dyes das, von pale khere

resle ande dyiz. Baro dikhlas o kraj, kana dikhlas peska sha le Boksesa.

– Baro kraj! Boksi si muro anav. Nashadem le bengen. E Tulpica pake tyi shej sas, e krajaskinya. Slobodisademla kathar le armaja. Mangav so avri cipisardan, so colaxardan.

O kraj kaj pesko shero das.

– Tu Sunto Del! Romeste te dav mura sheja, inke kesaveste, kon kesavo kalo si, hoj le majbut zhene Bokseske akaren? Boksi muro shavo! Chi zhanasas kaver te vorbisaras? Dav tut jekh gono somnakaj, jekh shukar grast, thaj anav tuke kaver krajaskinya romnyake.

– Me kerdem, so tu manglan?

Le raja sunusardine le krajjes, ke kido sas. De avilas ande kado minuto o rashaj, o kantori, thaj o pakulari.

– Baro kraj! Kado rom las angla amenda amari baxt. Vi ame kerdamas so manglan, de voj sidyadaradas e butyi.

– No dikhes muro shavo, Boksi?

– Maj mishto si maj palal godyavereske te aves!

– Akanak so te keras? – pushel o kraj kathar a baro raj, kon kodo dilipe phendas, hoj te del kothe peska sha kodoleske, kon nashavel le bengen.

Kado raj sas o majgodyaver ande dyiz, vi akanak avri rakhlas varisosko godyaveripo.

– Dikhas kon khelel majmish-to!

– Dikhas! – phendas o kraj.

O rashaj, o kantori thaj o pakulari aba vi khelnas. Boksi chi khelel, feri dikhel len. Atunchi duma del o kraj leste.

– Haj tu?

– Dilo manush si, kon majfeder kamel te khelel sar so zhanel. Maj dikhav kadala zhikaj zhanen te khelen, pala kodo avav me.

Pala trito dyes line te khinyon avri o rashaj, o kantori thaj o pakulari. Atunchi o Boksi las te khelel. Inke chi rom chi zhanelas kade te khelel, sar voj, na inke gazho. De las te gindijpe.

– Sostar shonma pashal kaj o rashaj, kaj o kantori thaj kaj o pakulari! Luci Feri! Akanak av godyaver! Vi sigo kothe tordyindas Luci Feri. Kéneshesko thuv phurdas pe kavera trin manusha. Kodola sigo kathar o thuv barreske sobrura kerdyile.

Akaknak nas so losarel le krajeske thaj la krajaskinyake. Kor-kores ashilas kon lella romnyake, o Boksi.

– Keren so kamen! – phendas o kraj. Chi zhangle so te keren, inkerdine o abav. Le rashajes thaj le kantores avri shuttine angla o baro vudar sobroske, le pakulares pale ande dyizaki barr. Sikave-nasle anda ehta thema, ehta kotora avile manushenge. Phende lenge, hoj bare majestrura kerde le sobrura po abav. Chi phende avri khanikaske, hoj sar kerdyile barr!

Sar te na! Atunchi chi tromalas majbut manush te avel kaj o kher.

Hoj chaches si so phendem, shaj dikhen ande krajeski dyiz kaj o vudar, thaj kaj e bar. Vi adyes kothe si le trin sobrura. Me aratyi dikhlam, sar te trailas vi akanak o rashaj, o kantori thaj o pakulari.

**Kon e paramicha phenel:
Rostas Gusztav, 55 bershengó
Le kidipeski vrama:
1992, ande Sarvash**

Szómagyarázat:

Keren so kamen = legyen, ahogy akarjátok, szeretnétek.

Tulpica = elvadult nőstény macska.

– agor –

Fordította: Nagy Ludmilla

A KARAVÁN SZÍNI STÚDIÓ FELHÍVÁSA

A Karaván Művészeti Alapítvány felvételt hirdet 2000 óta működő tandíjmentes színészképző stúdiójába, a Karaván Színi Stúdióba.

Kiíró szerv
Karaván Színi Stúdió

Ki vehet részt

Olyan 10–20 éves gyerekek, fiatalok jelentkezését várják, akik szívesen tanulnának színészetet, és részt vennének a stúdió ifjúsági színházi társulatának munkájában.

A pályázat leírása

Mivel a foglalkozások délutánonként és hétfőgén vannak, hathatós segítséget nyújtanak az iskolai tanulmányokhoz, továbbtanuláshoz. Minden érdeklődőt szeretettel várnak.

Az MTV-vel közösen készítendő kisjátékfilmhez 6–10 éves gyermekszereplőket is keres a stúdió.

Forrás:
Karaván Művészeti Alapítvány

További információ:
Programfelelős: Nyári Pál;
e-mail: karavanma@gmail.com, telefon: (06) 30-867-3804, 70-408-8547; www.karavan.co.hu

NYÍLT TÁRSADALOM INTÉZET – ROMA KULTURÁLIS PROGRAM

Pályázatot hirdetett a Nyílt Társadalom Intézet a Művészeti és Kultúra Hálózati Programban való részvételre. (on-the-move)

Egyéneknek és szervezeteknek hirdettek pályázatot a Nyílt Társadalom Intézet Művészeti és Kultúra Hálózati Programján belül olyan projektek támogatására, amelyek **a kultúra szerepének erősítésével** (főként a művészet és kifejezőkészség területén) építenek ki nyílt társadalmakat. A meghirdetett három programterület közül Magyarország a **Roma Kulturális Programban** vehet részt, itt különböző fejlesztésekkel, egyedi vagy csoportos művészeti produkciókkal, kapacitásnöveléssel és nyilvános kulturális eseményekkel lehet pályázni.

Jelentkezési határidő:
folyamatos

Bővebb információ:

Open Society Institute Budapest; 1051 Budapest, Október 6. utca 12. – Rita Bakradze
Internet: www.soros.org/initiatives/art
Telefon: (06 1) 327-3100
Fax: (06 1) 327-3121

JELENTKEZÉS A III. ATHE SAM! – ITT VAGYUNK! ROMA ÖSSZMŰVÉSZETI FESZTIVÁLRA

Kiíró szerv
Athe Sam csapat

Határidő
2009. február 28.

Ki vehet részt
roma zenekarok és fiatal zenészek

A 2009. június 8. és 15. között megrendezendő III. Athe Sam! – Itt vagyunk! Roma Összművészeti Fesztivál szervezői várják zenekarok és fiatal zenészek jelentkezését az alábbi műfajokban: world, jazz, folk-lór, etno, kávéházi muzsika, musical, hip-hop.

A pályázat leírása
Jelentkezés online módon lehetséges – az adatlap kitöltésével – a
<http://athesam.godorklub.hu/jelentkezés/alapadat> oldalon, ahová a hangzóanyagok feltöltését cda, mp3 és
wma formátumban kérik.

Pályázati határidő:
2009. február 28.

A szervezők a kiválasztott produkciókat 2009. március 30-ig értesítik a megadott elérhetőségeken.

Személyesen érdeklődni Maróti Daninál lehet a (06) 20 943-5464-es telefonszámon.

NÉMETORSZÁGI TANULMÁNYI PROGRAM IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÉS SZOCIÁLIS MUNKÁVAL FOGLALKOZÓ SZAKEMBEREK RÉSZÉRE

Jelentkezési határidő:
2009. január 31.

A Német Szövetségi Köztársaság Család-, Idős-, Nő- és Ifjúságügyi Minisztériuma ebben az évben is **meghirdette ösztöndíját**, mely lehetőséget nyújt a szociális munkás munkakörben dolgozók számára, hogy egy nyolchetes, németnyelvű (tovább)képzés keretében új tapasztalatokat szerezzenek, illetve betekintést nyerjenek a Német Szövetségi Köztársaság elméleti és gyakorlati tevékenységébe a szociális munka, illetve a gyermekvédelem területén.

A jelentkezéseket az alábbi címre kell küldeni **2009. január 31-ig:**

Német Nagykövetség
Martina Litterst-Gabela
Úri u. 64-66.
1014 Budapest

A **jelentkezési lap** letölthető a Szociális és Munkaügyi Minisztérium honlapjáról: <http://www.eselyegyenloseg.hu/>

**Kellemes karácsonyi
ünnepeket
és sikerekben
gazdag,
boldog új évet
kívánunk
minden
kedves Olvasónknak!**

A Szerkesztőség!

„A házakban mindenhol kalács illatozzon,
Fenyőfák alatt gyertyaláng ragyogjon.
Szívekbe költözzék nyugalom, s szeretet,
Hozzon a Karácsony békét és örömet!”

Drága Jézuska!

Hamarosan karácsony lesz, és izgatott vagyok. Annyi mindent szeretnék kérni, meg a kistesóimnak is. Ne nyafogjanak annyit mikor hideg van. Legjobban azt szeretném, ha végre apa játszana velünk sokat. Anyukám is meggyógyulna, és sütné finomakat. Olyan marcipános sütit, ami az iskolában volt. Abból raktunk félre neked is. Ízlett?

És szeretnék egy lego házat, hogy meg bírjak építeni egy tanyát. És bárcsak kaphatnék a babámnak kistestvért. Ők laknának a tanyában, lenne telefonjuk, meg állatkáik, abból sok, hogy legyen nekik is meg legyen miből piacra vinniük.

Bárcsak kaphatnék még egy pici telefont. Már a barátnőmnek is van az osztályból, és olyan rossz, hogy annyi mindenről lemaradok. A tanítónéni azt mondta, hogy nem, de én nagyon tudom, hogy jó lenne az nekem.

Kérlek küldj levelet, hogy mit készítsünk neked otthon, ha jössz.

Kedves Jézuskám, gyere el hozzánk is.

Szandi

Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat

A hálózatban részt vevő ügyvédek

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Dr. Kiss Éva
3527 Miskolc,
Széchenyi út 35.
Tel: 06 (46) 354-811

Dr. Főnyedi Béla
3980 Sátoraljaújhely,
Kossuth tér 5.
Tel: 06 (47) 322-955

Bács-Kiskun megye

Dr. Szenté Zsolt
6400 Kiskunhalas, Tó u. 36.
Tel: 06 (77) 428-064, 423-612
Fax: 06 (77) 428-064

Baranya megye

Dr. Olt György
7700 Mohács, Kossuth u. 51.
Tel: 06 (69) 510-315

Békés megye

Dr. Lipták András
5540 Szarvas.
Arató Pál u. 1/1.
Tel: 06 (66) 216-004

Csongrád megye

Dr. Simonné
Dr. Báron Zsuzsanna
6930 Makó,
Kálvária u. 94.
Tel: 06 (62) 219-015

Fejér megye

Dr. Dobai Lajos
8000 Székesfehérvár,
Bőrgyár út 2.
Tel: 06 (22) 313-463

Győr-Moson-Sopron megye

Dr. Karcagi-Mészáros Zsolt
9023 Győr, Hunyadi u. 13.
Tel./Fax: 06 (96) 442-968

Heves megye

Dr. Keindlné
Dr. Patyi Zsuzsanna
3360 Heves, Arany J. út 15.
Tel: 06 (36) 545-155

Hajdú-Bihar megye

Dr. Czakó Marianna
4031 Debrecen,
Kishegyesi út 38. fsz.
Tel: 06 (52) 541-657, 541-658
Mobil: 06-20/384-3853

Komárom-Esztergom megye

Dr. Kiss Juhász István
2800 Tatabánya,
Ságvári E. u. 15.
Tel: 06 (34) 323-185

Pest megye

Dr. Lázók Tibor
Dr. Várhelyi W. Péter
Budapest VII. ker.
Dohány u. 76. (OCÖ)
Tel.: 06-1-322-8903/115 mellék

Dr. Molnár Iván
2740 Abony,
Kossuth tér 1.
Tel: 06 (53) 360-135,
360-136/106 mellék
Fax: 06 (53) 360-064

Somogy megye

Dr. Kócsó József
7400 Kaposvár,
Szent Imre u. 14. 1/8.
Tel: 06 (82) 413-906

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Dr. Lőkös Eleonóra
4400 Nyíregyháza,
Hősök tere 9.
Tel: 06 (42) 407-468

Dr. Ferenczy Róbert
4600 Kisvárd,
Szent László út 57.
Tel: 06 (45) 421-523

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Dr. Fancsali Ágnes
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel: 06 (56) 420-110

Tolna megye

Dr. Sümegi Helga
7090 Tamási, Rácvölgy 7.
Tel: 06 (74) 474-977
Fax: 06 (74) 570-110

Nógrád megye

Dr. Farkas Imre
2660 Balassagyarmat,
Rákóczi fejedelem u. 18.
Tel: 06 (35) 505-995
Fax: 06 (35) 300-782

Veszprém megye

Dr. Harcos Gábor
8200 Veszprém,
Szabadság tér 15.
Tel: 06 (88) 329-489

Zala megye

Dr. Németh Györgyi
8800 Nagykanizsa
Teleki u. 14.
Tel: 06 (93) 312-749

Vas megye

Dr. Kabay Gábor
9700 Szombathely,
Óperint u. 1.

B. Kálmán Mária: Téli táj